

Aplikace principů trvale udržitelného rozvoje na místní úrovni na příkladu města Hulína

Petra Budínová

Bakalářská práce
2012

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra BUDÍNOVÁ**
Osobní číslo: **M09924**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Aplikace principů trvale udržitelného rozvoje
na místní úrovni na příkladu města Hulína**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- S použitím literatury definujte trvale udržitelný rozvoj a související pojmy.
- Popište historický vývoj, koncepční dokumenty a podpůrné instituce v oblasti trvale udržitelného rozvoje a místní Agendy 21.

II. Praktická část

- Charakterizujte město Hulín a analyzujte socioekonomickou situaci města Hulína s akcentem na oblasti sledované v rámci trvale udržitelného rozvoje.
- Realizujte dotazníkové šetření zaměřené na problematiku trvale udržitelného rozvoje ve městě Hulíně.
- Na základě výsledků analýzy a dotazníkového šetření zhodnoťte současnou situaci města v oblasti udržitelného rozvoje a navrhněte možnosti zapojení města do místní Agendy 21.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- [1] JENÍČEK, V. Vyvážený rozvoj: na globální a regionální úrovni. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 132 s. ISBN 978-80-7400-195-6.
- [2] MOLDAN, B. (Ne)udržitelný rozvoj: ekologie – hrozba i naděje. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003. 141 s. ISBN 80-246-0967-7.
- [3] NÁTR, L. Rozvoj trvale neudržitelný. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 102 s. ISBN 80-246-0987-8.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Veronika Hubáčková**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: **2. dubna 2012**
Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2012**

Ve Zlíně dne 2. dubna 2012

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užitje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použité informační zdroje jsem citovala;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 17.5.2012

Budinová

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila téma „Aplikace principů trvale udržitelného rozvoje na místní úrovni na příkladu města Hulína“. Práce se zabývá problematikou trvale udržitelného rozvoje a místní Agendy 21. Hlavním cílem teoretické části je definovat a popsat trvale udržitelný rozvoj a související pojmy a následně místní Agendu 21. Značná část praktické části je zaměřena na oblast trvale udržitelného rozvoje ve městě Hulíně. Je zde zhodnocena současná situace a realizována dotazníková šetření. Ta přináší výsledky o informovanosti občanů v oblasti trvale udržitelného rozvoje, spokojenosti obyvatel s životem ve městě a zpětnou vazbu od zástupců místní samosprávy. V závěru práce jsou navrženy možnosti zapojení města do místní Agendy 21.

Klíčová slova: trvale udržitelný rozvoj, indikátory, Agenda 21, místní Agenda 21, město Hulín, dotazníkové šetření, SWOT analýza.

ABSTRACT

For my bachelor's thesis I have chosen a subject „The application of the principles of sustainable development on the local level on the example of the town of Hulin“. The thesis deals with the issue of sustainable development and local Agenda 21. The main aim of the theoretical part is to define and describe sustainable development and related conceptions and then the local Agenda 21. Much of the practical part is focused on the sustainable development in Hulin. There is assessed the current situation and a realization of the questionnaire survey. They come to the results of public knowledge on sustainable development, population satisfaction with life in the town and feedback from local self-government representatives. In the closing part of the thesis, there is the description of the possibilities suggested by the involvement of the local Agenda 21.

Keywords: sustainable development, indicators, Agenda 21, local Agenda 21, the town of Hulin, questionnaire survey, SWOT analysis.

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda a upřímně poděkovala Mgr. Veronice Hubáčkové, vedoucí bakalářské práce, za cenné připomínky, názory a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce.

Dále bych ráda poděkovala všem těm, kteří mi poskytli podporu nezbytnou pro vypracování této práce.

Motto:

„V mládí je veselí, síla a krása.

Mládí se raduje, zpívá a jásá.

Mládí je však také na život příprava.

Jestli ji zanedbáš – těžká je náprava.“

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I	
1 TEORETICKÁ ČÁST	12
1 METODY SBĚRU INFORMACÍ	13
2 TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ	15
2.1 DEFINICE TRVALE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE	15
2.1.1 Pilíře trvale udržitelné rozvoje	17
2.1.2 Principy trvale udržitelného rozvoje	18
2.2 HISTORIE TRVALE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE	19
2.2.1 Problematika trvale udržitelného rozvoje ve světě	20
2.2.2 Problematika trvale udržitelného rozvoje v Evropě	21
2.3 KRITÉRIA TRVALE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE	22
2.3.1 Společné evropské indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni	23
2.3.2 Ekologická stopa	24
3 ZÁKLADNÍ DOKUMENTY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE	26
3.1 CELOSVĚTOVÉ	26
3.2 EVROPSKÉ	27
3.3 NÁRODNÍ	27
4 MÍSTNÍ AGENDA 21	29
4.1 DEFINICE MÍSTNÍ AGENDY 21	29
4.2 MÍSTNÍ AGENDA 21 V ČESKÉ REPUBLICĚ	30
4.3 INSTITUCIONÁLNÍ PODPORA MÍSTNÍ AGENDY 21	32
4.3.1 Mezinárodní instituce	32
4.3.2 Instituce v České republice	32
II	
5 MĚSTO HULÍN	37
5.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA MĚSTA HULÍNA	37
5.2 MĚSTSKÝ ÚŘAD HULÍN	40
6 PŘÍKLADY ZDRAVÝCH MĚST	42
6.1 MĚSTO LETOVICE	43
6.2 MĚSTO PŘEŠTICE	44
6.3 MĚSTO KROMĚŘÍŽ	45
6.4 SHRNUTÍ	45
7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	47

7.1	DOTAZNÍK PRO OBČANY MĚSTA HULÍNA	47
7.2	DOTAZNÍK PRO MĚSTSKÝ ÚŘAD HULÍN	53
8	SWOT ANALÝZA	54
9	APLIKACE PRINCIPŮ TRVALE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE NA PŘÍKLADU MĚSTA HULÍNA	55
	ZÁVĚR	59
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	67
	SEZNAM OBRÁZKŮ	68
	SEZNAM TABULEK	69
	SEZNAM PŘÍLOH	70

ÚVOD

V samotném úvodu práce bych chtěla vysvětlit, proč jsem si vybrala téma: „Aplikace principů trvale udržitelného rozvoje na místní úrovni na příkladu města Hulína“. Svou bakalářskou práci jsem chtěla zaměřit na užitečné téma, o kterém se hodně hovoří v dnešní době, a o kterém se bude hovořit i nadále. Jedná se o jedno z aktuálních témat v problematice regionálního rozvoje. Přesto, že je problematika diskutovaná v místním i celosvětovém měřítku, do povědomí lidí se ještě stále ve velké míře nedostala.

Celá bakalářská práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou, a přechází od obecných informací k aplikaci konkrétních poznatků. Pro práci jsem zvolila město Hulín, protože v něm celý život žiji a zajímám se o jeho budoucí vývoj, který mi není lhostejný. Město prozatím nemá vypracovaný žádný koncept trvale udržitelného rozvoje, proto představuje určitou výzvu ke změně současné situace.

Teoretická část se skládá ze čtyř částí. První část je věnována metodám sběru informací a části další jsou již zaměřené na základní pojmy v řešené problematice. Druhá část je nejrozsáhlejší a týká se samotného trvale udržitelného rozvoje, jeho definice, pilířů, principů, historického vývoje ve světě a v Evropě a jeho kritérií. Důležitou součástí tvoří indikátory trvale udržitelného rozvoje na místní úrovni. Třetí část teoretické části hovoří o základních dokumentech rozdělených na celosvětové, evropské a národní. Velký prostor je věnován dokumentu Agenda 21. A poslední část je zaměřena na zavádění principů trvale udržitelného rozvoje do praxe. Patří do ní definice místní Agendy 21, objasnění situace v České republice a na úplný závěr její institucionální podpora. Ve světě i v České republice působí řada institucí, které trvalou udržitelnost podporují.

Praktická část práce je členěna na pět částí, které na sebe navzájem navazují. Prvním úkolem je zjištění, kde se nyní město Hulín nachází, tedy zmapovat současnou situaci města v oblasti trvale udržitelného rozvoje. Pro praktickou ukázkou podpory trvalé udržitelnosti jsou představeny příklady tzv. Zdravých měst. Dále jsou v rámci praktické části realizována dvě dotazníková šetření. Protože je při zavádění principů trvale udržitelného rozvoje nezbytná účast a spolupráce občanů, je první z nich určeno občanům města Hulína. Jeho výsledkem je zjištění informovanosti občanů v oblasti trvale udržitelného rozvoje a spokojenosti obyvatel s kvalitou života ve městě. Druhý dotazník je směřován na Městský úřad Hulín. Jeho cílem je zpětná vazba na první dotazníkové šetření ze strany městského úřadu a

dále jak se staví k problematice trvale udržitelného rozvoje. Na základě zjištěných poznatků z analýz měst a výsledků dotazníkových šetření je zpracována SWOT analýza.

Cílem bakalářské práce je navrhnout možnosti aplikace principů trvale udržitelného rozvoje na místní úrovni ve městě Hulíně. Pro lepší orientaci v řešené problematice je nutné ji pochopit především pomocí teoretických znalostí. Dalším krokem je zjištění současné situace města Hulína. Úkolem je zjistit informovanost občanů města Hulína v oblasti trvale udržitelného rozvoje a dále najít odpověď na otázku, zda město jako celek má předpoklady a zájem se do tohoto globálního a dlouhodobého procesu zapojit. S využitím teoretických znalostí, analýzy města Hulína, analýzy měst podporujících trvale udržitelný rozvoj a výsledků dotazníkových šetření a SWOT analýzy jsou na závěr práce navrhnuty a popsány možné způsoby zapojení města Hulína do MA21.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 METODY SBĚRU INFORMACÍ

V bakalářské práci byly využity následující metody sběru informací:

- **SBĚR INFORMACÍ NA INTERNETU A V TIŠTĚNÝCH DOKUMENTECH**

Vyhledávání informací probíhalo na internetu pomocí internetových adres, vyhledávací centrály, katalogu, klíčových slov nebo světového internetu. Použitím metody sběru informací prostřednictvím internetu byly získány primární informace (dotazování prostřednictvím e-mailu) a sekundární informace. Pro práci byly využity převážně údaje v elektronické podobě zveřejňované na internetových stránkách organizací zabývajících se trvale udržitelným rozvojem. Jedná se o organizace CENIA, NSZM ČR, TIMUR, MA21 a nakonec MŽP. Dále byly využity statistické údaje zveřejňované na stránkách Českého statistického úřadu. Všechny organizace, které se zaměřují na trvale udržitelný rozvoj, poskytují množství informací, kterými chtějí zlepšit informovanost veřejnosti. Zdroje informací a literatura jsou tedy dostatečné a velmi dobře přístupné.

Informace byly dále získávány z odborných knih prostřednictvím metod analýzy, syntézy a rešerše literatury. V oblasti trvale udržitelného rozvoje je významným autorem profesor Univerzity Karlovy v Praze a ředitel Centra pro otázky životního prostředí, prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc. Napsal mnoho odborných prací, článků, učebnic, textů pro širokou veřejnost a knih. Je členem delegace ČR pro přípravu Konference OSN Rio+20. Kniha „*(Ne)udržitelný rozvoj – ekologie hrozba i naděje*“ obsahuje vybrané autorovy články, ve kterých jsou z různých pohledů vysvětleny základy ekologie nebo historie vztahu člověka a životního prostředí. Představuje jedinečnou příležitost pro představení si obsahu pojmu trvale udržitelný rozvoj (Moldan, 2003). Kniha „*Ekologická dimenze udržitelného rozvoje*“ se zaměřuje na nepříznivé environmentální trendy a zároveň na pozitivní změny v myšlení a chování lidí a institucí (Moldan, 2006). Podle Nátra (2005, s. 9) jsou obě publikace faktograficky i myšlenkově velmi bohaté.

- **METODA SBĚRU DAT POMOCÍ DOTAZNÍKU**

V praktické části práce byla využita metoda dotazníkového šetření. Jedná se o způsob zjišťování informací prostřednictvím psaného řízeného rozhovoru. Dotazník se řadí mezi subjektivní metody a jeho cílem je získat názory a fakta od respondentů na konkrétní problematiku. Použity mohou být tři typy otázek - uzavřené, otevřené a škálové. Uzavřené otázky

nabízejí volbu mezi dvěma nebo více možnostmi, např. ano – ne – nevím. Otevřené otázky jsou neomezené na odpovědi a mají otevřené zakončení. A škálové otázky mají omezené odpovědi a umisťují respondenta na některý bod škály. V rámci dotazníkového průzkumu se vytvoří úvodní projekt, následuje vlastní pozorování, zpracování, popis a analýza a na závěr interpretace. Dotazník musí být objektivní, standardní, spolehlivý, platný, kvantitativně i kvalitativně interpretovatelný, úsporný a s přiměřenou mírou návratnosti.

V rámci práce byla provedena dvě dotazníková šetření. První z nich bylo určené občanům města Hulína a druhé zástupcům místní samosprávy. Obě dotazníková šetření probíhala během měsíce února 2012. Dotazník směřovaný občanům města Hulína se skládal z jednadvaceti otázek, měl tištěnou i elektronickou formu a použity byly všechny tři typy možných otázek. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 144 z 200 oslovených lidí, návratnost tedy byla 72%. Počet odpovídajících žen byl vyšší než počet mužů. Celkem se zúčastnilo 92 žen a 52 mužů, nejčastěji ve věku 36 – 44 let. 57% odpovídajících tvořili zaměstnanci se středoškolským vzděláním.

Dotazník pro Městský úřad Hulín, který navazoval na předešlý rozhovor, měl tištěnou formu a skládal se ze čtyř otevřených otázek. Odpovědi poskytla paní Šárka Dostálová z odboru rozvoje města a životního prostředí Městského úřadu v Hulíně. Všechny odpovědi jsou prostřednictvím tabulek, grafů a komentářů zaznamenány v praktické části práce.

- **SWOT ANALÝZA**

Jedná se o standardní metodu regionálního rozvoje používanou k dlouhodobému plánování. Slouží k rozboru a hodnocení současného stavu, který můžeme sami ovlivnit (analýza vnitřního prostředí) a současné situace okolí, kterou nemůžeme sami ovlivnit (analýza vnějšího prostředí). Ve vnitřním prostředí se klasifikují silné a slabé stránky, ve vnějším prostředí příležitosti a hrozby. Zkratka SWOT je tvořena z počátečních písmen anglických slov: Strengths (silné stránky), Weaknesses (slabé stránky), Opportunities (příležitosti) a Threats (hrozby). Důležité je jejich propojení a určení vzájemných vztahů. Výsledkem SWOT analýzy by mělo být omezení slabých stránek a podpora silných stránek, využití příležitostí a vyhýbání se hrozbám (Wokoun et al., 2008, s. 176). Při zpracovávání SWOT analýzy je důležitá stručnost, výstižnost, realističnost a objektivita (Wokoun et al., 2008, s. 178).

SWOT analýza byla vypracována na základě analýzy města Hulína, analýz měst podporujících trvale udržitelný rozvoj a výsledků dotazníkového šetření v praktické části.

2 TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ

2.1 Definice trvale udržitelného rozvoje

V posledním desetiletí se velmi často používají slova „setrvalý“ nebo „trvale udržitelný“. Stejně jako anglická slova „sustainable“ a „sustainability“. V obou jazycích je užití těchto slov spojováno s trvale udržitelnými formami lidské společnosti a jedná se o něco, co trvá, přetrvává, zůstává, pokračuje ve své existenci (Nátr, 2005, s. 11).

Často používaným termínem současné společnosti je „sustainable development“. Proto by bylo možné hovořit o rozvoji únosném. S tímto termínem se můžeme setkat v akčních programech, strategiích a rozvojových plánech po celém světě. V EU existuje pátý akční program pro životní prostředí a nazývá se Towards Sustainability (Směrem k trvalé udržitelnosti). Velmi důležité je uvědomění si spojení obou částí termínu. Jedno bez druhého ztrácí smysl, protože myšlenka trvale udržitelného rozvoje je odpovědí na základní rozpor mezi hospodářským rozvojem určitého typu a ochranou životního prostředí (Moldan, 2003, s. 79).

Udržitelný rozvoj neznamena pouze ochranu životního prostředí, ale jde v první řadě o snahu sjednotit ekonomický a sociální rozvoj společnosti v rámci přírodních limitů planety. Usiluje o modernizaci, používání moderních technologií, které mimo jiné přispívají k vyšší kvalitě života. Nejedná se tedy o krok zpět do minulosti (Udržitelný rozvoj, 2012).

„Nedědíme Zemi po našich předcích, nýbrž si ji vypůjčujeme od našich dětí.“

Antoin de Saint-Exupéry

Za klasickou (a stále nejlepší) je považována definice, kterou přinesla zpráva Světové komise pro životní prostředí a rozvoj z roku 1987 – Naše společná budoucnost: „*Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.*“ Jedná se o tzv. „Zprávu Brundtlandové“ podle ministerské předsedkyně Norska Gro Harlem Brundtlandové (What is Sustainable Development, 2012).

Český právní řád tuto definici přijal jen s menším doplňkem. Jedná se o § 6 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí (z 5. 12. 1991): „*Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.*“ (Zákon o životním prostředí, 2012).

Definice trvale udržitelného rozvoje Evropským parlamentem: „*Zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystémů při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace.*“ (Dušek, Pána a kol., 2010, s. 30).

Definice, které jsou obsaženy v práci Woodwarda a Bishopa z roku 1995: „*Kritérium trvalé udržitelnosti vyžaduje, aby příští generace neměly horší podmínky, než stávající.*“ Dále: „*Setrvalý vývoj je takový, který může dosáhnout trvalého uspokojování lidských potřeb a zlepšení kvality života člověka.*“ (Nátr, 2005, s. 36).

Nutno poznamenat, že se jedná o myšlenky spíše ideologické, než reálné. Často se v definicích objevuje slovo „potřeba“. Ale jaké potřeby má naše generace? Je to dostupnost elektřiny, počítačová gramotnost, soukromé bazény, přeplněné supermarkety nebo jen nějaká chýše? (Nátr, 2005, s. 36). Existuje řada definic trvale udržitelného rozvoje, přesto je tento termín vhodný pro četné diskuze, protože se zdá být velmi nejasným. Může se jednat o diskuzi na osobní nebo až vládní úrovni s obecně filosofickým až technickým řešením (Nátr, 2005, s. 93).

Podle Nátra (2005, s. 93 - 95) shrnul Gerhard. K. Heilig ve své práci z roku 1997 deset argumentů proti běžné koncepci trvale udržitelného rozvoje:

- 1) To, co je trvale udržitelné pro stávající generace, nemusí jím být pro generace budoucí. A také naopak.
- 2) Koncept trvalé udržitelnosti ignoruje různorodou rozličnost zájmů.
- 3) To, co je trvale udržitelné pro malé skupiny, může být dlouhodobě neudržitelné pro velké entity.
- 4) To, co je vhodné pro přírodu, nemusí být přijatelné pro naši sociální strukturu, ekonomiku nebo kulturu.
- 5) Existují základní rozdíly mezi přizpůsobivostí přírodních ekosystémů a zásahy člověka do jejich funkcí a struktur.

- 6) Všechny druhy organismů nebo ekosystémů nejsou stejně významné pro trvale udržitelný rozvoj lidstva.
- 7) Koncepce trvalé udržitelnosti je založena na předpokladu existence obecné harmonie a altruismu. To však ignoruje skutečnost, v níž je lidský vývoj často poháněn konflikty a soupeřením.
- 8) Moralizováním se aktivity lidstva nestanou trvale udržitelné.
- 9) Koncept trvale udržitelného vývoje redukuje analýzu sociálních, ekonomických, kulturních a politických procesů na jednoduchý biofyzikální systém.
- 10) V současné době není k dispozici metodika, která by umožnila měřit a utřídit míru udržitelnosti jednotlivých procesů.

2.1.1 Pilíře trvale udržitelné rozvoje

Koncepce udržitelného rozvoje vychází z toho, že „rozvoj“ je základním a všeobecně přijatým společenským cílem. Aby však mohl tento vývoj kladným, žádoucím směrem trvat bez závažných krizí do daleké budoucnosti, nesmí zanedbat žádný ze svých hlavních rozměrů (Moldan, 2006, s. 14). Udržitelný rozvoj stojí na třech pilířích: ekologický, ekonomický a sociální. Jednotlivé pilíře se nesmí chápat odděleně, ale jako součást jedné stavby. Udržitelnost znamená hlavně harmonii rozvoje ve všech třech směrech. Existují mezi nimi určité vazby a vzájemně se ovlivňují. Pro první (ekologický, environmentální) pilíř je určující vztah lidí a přírody. Ekonomický pilíř je založený na uznání významu přírodního kapitálu. Za ten se považují služby a statky geobiosféry, také nazývané přírodními zdroji. Sociální pilíř směřuje k rozvoji lidské osobnosti a sociální sféry (Moldan, 2003, s. 133 - 135). Pokud se bude pojetí tří pilířů trvale udržitelného rozvoje dále rozšiřovat, bude to s největší pravděpodobností o pilíř kulturní (Jeníček, 2010, s. 7).

Obr. 1. Tři pilíře udržitelnosti (Zdroj: Moldan, 2006, s. 11)

2.1.2 Principy trvale udržitelného rozvoje

Bez určitých principů, tedy zásad, kterými je nutné se řídit, se neobejde žádná koncepce neboli strategie. Principy udržitelného rozvoje znamenají platné zásady na cestě k udržitelnému rozvoji. Ve zprávě pro Světovou komisi pro životní prostředí a rozvoj nazvané „Naše společná budoucnost“ jsou definovány následující principy udržitelného rozvoje:

- oživení hospodářského růstu,
- změna kvality růstu,
- uspokojování základních lidských potřeb,
- zajištění udržitelné úrovně populace,
- zachování a posílení zdrojové základny,
- nová orientace techniky a odstraňování rizika,
- sjednocení ekonomických a ekologických aspektů při rozhodování (Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future, 2012).

Nejrozsáhlejším z dokumentů přijatých v roce 1992 na konferenci v Riu de Janeiro byl dokument Agenda 21. Pojem „Agenda“ znamená program nebo seznam věcí, které je potřeba udělat, aby bylo dosaženo cíle a „21“ vysvětluje, že se jedná o vizi 21. století (O místní Agendě 21, 2012). Agenda 21 vymezuje 10 základních principů trvale udržitelného rozvoje:

- 1) Propojení základních oblastí života – ekonomické, sociální a životního prostředí.
- 2) Dlouhodobá perspektiva – potřeba strategického plánování a zvažování dlouhodobých dopadů.
- 3) Kapacita životního prostředí je omezená – jako zdroje surovin, látek a funkcí, které jsou potřebné k životu, jako prostor pro odpady a znečištění všeho druhu.
- 4) Předběžná opatrnost – nutné je být opatrný, protože důsledky některých našich činností nejsou vždy známé.
- 5) Prevence – je mnohem efektivnější než následné řešení dopadů.
- 6) Kvalita života – má materiální, společenský, etický, estetický, duchovní a kulturní rozměr.
- 7) Sociální spravedlnost – ohrožujícím faktorem udržitelného rozvoje je chudoba.
- 8) Zohlednění vztahu „lokální – globální“ – činnosti na lokální úrovni ovlivňují činnosti na globální úrovni.
- 9) Vnitrogenerační a mezigenerační odpovědnost – morální povinnost k budoucím generacím.
- 10) Demokratické procesy – zapojování veřejnosti (Udržitelný rozvoj, 2012).

2.2 Historie trvale udržitelného rozvoje

Ještě dříve, než se začalo objevovat spojení trvale udržitelný rozvoj, se používal pojem „vyvážený rozvoj“. V současné době je mu ale věnována o něco menší pozornost (Jeníček, 2010, s. 11).

2.2.1 Problematika trvale udržitelného rozvoje ve světě

Tab. 1. Celosvětové konference věnované problematice trvale udržitelného rozvoje

(Zdroj: vlastní tvorba)

1972	Konference Spojených národů o lidském životním prostředí, Stockholm
1979	Světová klimatická konference, Ženeva
1992	Konference OSN o životním prostředí a rozvoji, Rio de Janeiro
1997	Rio+5, New York
1997	Konference členských států Rámcové úmluvy o změně klimatu, Kjóto
2000	Summit tisíciletí, New York
2002	Světový summit o udržitelném rozvoji, Johannesburg

V roce 1968 byl založen Římský klub. Jedná se o jednu z nejznámějších organizací, která v současné době sdružuje stovku nezávislých osobností z 53 zemí z oblasti kultury, politiky a průmyslu. Zajímají se o budoucnost lidstva a globální problémy. Jedním z cílů je přispět k řešení jedenácti oblastí globálních problémů, které sám identifikoval. Díky podpoře Římského klubu mohla skupina vědců v roce 1972 vydat proslulou zprávu, která byla knižně vydána pod názvem *Meze růstu*, kdy hlavními autory byli manželé Meadowsovi. Základní myšlenkou je, že obrovský ekonomický rozvoj nemůže trvat věčně. Hrozí tedy nebezpečí, které plyne z toho, že zdroje Země nejsou neomezené. Jako kniha byla tato zpráva vydána v 37 jazycích a 12 miliónech výtisků. Stejní autoři vydali v roce 1992 knihu *Překročení mezí*. Následovala kniha *Faktor čtyři*, jejíž myšlenkou je, že v dnešní době je možno dosáhnout dvojnásobného blahobytu s poloviční spotřebou přírodních zdrojů (Jeníček, 2010, s. 5 - 6). Vysoká prestiž Římského klubu a ohlas knihy *Meze růstu* zcela jistě přispěly ke svolání Konference o lidském životním prostředí ve Stockholmu v roce 1972. Jednalo se o první velkou konferenci o životním prostředí, která přesně identifikovala hlavní ekologické problémy. V počátečních fázích byl udržitelný rozvoj zužován pouze právě na problematiku ochrany životního prostředí.

V roce 1983 zřídila OSN Světovou komisi pro životní prostředí a rozvoj (WCED), která v roce 1987 zveřejnila výsledky své dosavadní činnosti. Velmi obsažná zpráva nesla název „*Naše společná budoucnost*“. Říká se jí také „*Zpráva Brundtlandové*“, o které již byla řeč výše. V tomto roce se tedy poprvé objevil výraz „trvale udržitelný rozvoj“ (Jeníček, 2010, s. 6).

Do širokého podvědomí přešel tento termín na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji (UNCED) v Riu de Janeiro v roce 1992, která ideově navazovala na Stockholmskou konferenci. Tzv. „Summit Země“ byl uspořádán jako reakce na zprávu z roku 1987. Měl řešit otázky týkající se podoby trvale udržitelného rozvoje v různých oblastech života, v různých zemích, zejména rozvojových a způsobu jeho dosažení. Při zahájení UNCED paní Brundtlandová řekla, že je potřeba zvládnout nejdůležitější globální transformaci od zemědělské a průmyslové revoluce, tedy přechod k trvale udržitelnému rozvoji (Moldan, 2003, s. 24, 25). Na „Summitu Země“ byly připraveny k podpisu dvě úmluvy: o změně klimatu a o ochraně biodiverzity. Dále byly připraveny a chváleny tři významné dokumenty: Deklarace z Ria de Janeiro o životním prostředí a rozvoji, Zásady obhospodařování lesů a Agenda 21 (Moldan, 2003, s. 26).

V roce 1997 byla v New Yorku hodnocena realizace Agendy 21 a dalších aktivit přijatých v roce 1992. Proto bývá zasedání označováno jako „Rio+5“ nebo „Summit Země II“ (Moldan, 2003, s. 28).

Dalším potvrzením koncepce byl tzv. „Summit tisíciletí“ v roce 2000, jehož výsledkem je Deklarace tisíciletí a Konference v Johannesburgu v roce 2002. Heslem Světového summitu o udržitelném rozvoji v Johannesburgu, dosud největšího mezinárodního setkání, bylo: „Lidé, planeta a prosperita“. To symbolicky vyjádřilo, že cílem je takový rozvoj, který zajistí rovnováhu mezi pilíři trvale udržitelného rozvoje (Udržitelný rozvoj, 2005).

Ve dnech 20. – 22. 6. 2012 se uskuteční Konference OSN o udržitelném rozvoji v Riu de Janeiro. Protože se bude odehrávat 20 let po „Summitu Země“, bývá označována zkratkou „Rio+20“. Konference bude výjimečná, protože se nebude jednat pouze o životním prostředí, ale především o udržitelném rozvoji, kdy cílem je odstranění chudoby a diskuze o budoucnosti. Nebudou vznikat nové myšlenky, ale přejde se na fázi uskutečňování myšlenek dosavadních (Brazílie, 29. 2. 2012).

2.2.2 Problematika trvale udržitelného rozvoje v Evropě

Josef Vavroušek, ministr a předseda Federálního výboru pro životní prostředí tehdejší České a Slovenské federativní republiky, zorganizoval v Dobříši v červnu 1991 první celoevropskou konferenci ministrů životního prostředí. Cílem bylo posilování spolupráce při zlepšování podmínek životního prostředí a podpora udržitelného rozvoje v regionu (Moldan, 2003, s. 37).

Konference ministrů životního prostředí členských zemí Evropské hospodářské komise OSN a jejich partnerů jsou součástí procesu „Životní prostředí pro Evropu“. Do dnešní doby se konalo šest dalších konferencí, na kterých byla přijata řada právně závazných dokumentů a další důležité dokumenty s doporučujícím charakterem. V Luzernu v dubnu 1993 to byl Akční program pro životní prostředí střední a východní Evropy. V Sofii v říjnu 1995 byla přijata Pan-evropská strategie biologické a krajinné rozmanitosti. V Aarhusu v červnu 1998 byla podepsána Aarhuská úmluva o zpřístupňování informací o životním prostředí veřejnosti, aktivní účasti veřejnosti v rozhodujících procesech týkajících se životního prostředí a zajištění právní ochrany v záležitostech životního prostředí. Na konferenci v Kyjevě v květnu 2003 byla přijata řada Protokolů a Rámcová úmluva o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat. Úkolem konference v Bělehradě v říjnu 2007 bylo zhodnotit plnění závazků předchozích konferencí. Výstupem prozatím poslední konference v Astaně v září 2011 se stala Astanská deklarace, analýza stavu životního prostředí v regionu Evropské hospodářské komise OSN. Konference se konají v intervalu 2-5 let, proto další konference je naplánována na rok 2015 (Proces Životní prostředí pro Evropu, 2012).

2.3 Kritéria trvale udržitelného rozvoje

Informace, které mají významný vliv na společenský rozhodovací proces z hlediska trvale udržitelného rozvoje, mohou mít kvalitativní i kvantitativní charakter, kdy kvantitativní informace mohou mít i nenumernou podobu, například mapy. Nejnižší úroveň agregace informací představují jednotlivá data, detailní vědecké údaje. Tyto informace se nejčastěji získávají monitorováním životního prostředí. Výsledkem zpracování a určitou interpretací primárních dat jsou indikátory, které stojí na vyšší úrovni agregace (Moldan, 2003, s. 60).

K plánování udržitelného rozvoje se tedy používají indikátory udržitelného rozvoje. Jedná se o ukazatele, jejichž pravidelným sledováním a vyhodnocováním se sleduje posun společnosti směrem k udržitelnosti a od ní. Dále pomáhají vymezit hranice, ve kterých se rozvoj společnosti může realizovat (Mezřický, 2005, s. 78).

Indikátor by měl mít vlastnosti významnosti, správnosti, spolehlivosti, srovnatelnosti, průhlednosti, využitelnosti aj. (Moldan a kol., 1997, s. 124).

Indikátorové sady jsou na mezinárodní úrovni (např. Sada Komise pro udržitelný rozvoj OSN nebo sada OECD), na národní úrovni (zde jsou často součástí nebo přílohou národ-

ních strategií udržitelného rozvoje) nebo na místní úrovni (např. sada Společných evropských indikátorů navržená Evropskou komisí). (Mezřický, 2005, s. 78).

2.3.1 Společné evropské indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni

Za jejich vznikem stojí spolupráce Evropské komise (Generálního ředitelství pro životní prostředí), Evropské agentury pro životní prostředí a Expertní skupiny pro městské životní prostředí. Důležitou roli hrála i konzultace s mnoha evropskými obcemi (Společné evropské indikátory, 2012).

V únoru roku 2000 proběhla v německém Hannoveru třetí Evropská konference udržitelných měst. Tzv. Hannoverská výzva znamenala výzvu evropským institucím k podpoře Agendy 21, k naplňování trvale udržitelného rozvoje a právě zde byla představena iniciativa indikátorů (Indikátory ECI historie, 2012).

Iniciativa proběhla ve dvou fázích. Teoretická příprava a pilotní testování. Nejprve seznam tvořil 18 témat s více než 100 indikátorů. Po konzultacích a jednáních s místními úřady desítek měst vznikla sada 10 tematických indikátorů. Indikátory byly vytvořeny na základě šesti hledisek udržitelnosti. První fáze probíhala v období let 2000 – 2003. Dobrovolně se do ní zapojilo více než 160 evropských místních úřadů. Evropská komise po ukončení druhé fáze již nevyvíjí žádnou systematickou iniciativu týkající se Společných evropských indikátorů udržitelného rozvoje na místní úrovni. Budoucnost je tedy v rukou místních samospráv (Indikátory ECI historie, 2012). Zájem českým a moravských měst o indikátory stále roste. Protože jsou zkušenosti se zaváděním indikátorů v ČR i v zahraničí velmi dobré, pomáhají jak managementu města, tak občanům, kteří jsou lépe informováni o místě, kde žijí a pracují. Jejich cílem je hodnocení rozvoje měst a kvality života jejich obyvatel. Dále jsou vhodným nástrojem pro srovnání měst navzájem. Indikátory odrážejí hlavní oblasti trvale udržitelného rozvoje a vzájemně se doplňují. Pomocí nich připravují města kvalitnější rozvojové projekty a zvyšují šance na získání finančních prostředků ze zdrojů EU. V současné době jsou využívány více jak 150 evropskými městy (Společné evropské indikátory, 2012).

Pro ČR jsou tyto indikátory uzpůsobené v podobě tzv. indikátorů ECI/TIMUR, které jsou již dlouhodobě využívány na místní úrovni. Jsou to (A – základní, B – doplňkové):

- **A. 1** Spokojenost obyvatel s místním společenstvím – celková spokojenost občanů s životem v obci.

- **A. 2** Místní příspěvek ke změně klimatu – míra emisí oxidu uhličitého.
- **A. 3** Mobilita a místní přeprava – způsob přepravy a denní vzdálenosti přepravy.
- **A. 4** Dostupnost veřejných prostranství a služeb – dosažitelnost základních služeb a nejbližší veřejné zelené plochy pro obyvatele.
- **A. 5** Kvalita místního ovzduší – počet dnů s kvalitou ovzduší, která je dobrá a zdravotně nezávadná.
- **B. 6** Cesty dětí do a ze školy – jaký způsob používají děti pro cestování mezi domovem a školou.
- **B. 7** Nezaměstnanost – dlouhodobá míra nezaměstnanosti.
- **B. 8** Zatížení prostředí hlukem – jaký je podíl obyvatel, kteří jsou vystaveni škodlivým hladinám hluku.
- **B. 9** Udržitelné využívání území (Land-use) – udržitelný rozvoj, obnova a ochrana ploch a půdy v rámci obce.
- **B. 10** Ekologická stopa (Indikátory ECI/TIMUR, 2012).

Principy udržitelného rozvoje, na jejichž základě probíhal výběr indikátorů:

- rovnost a společenské začlenění,
- účast všech skupin v místní komunitě na plánovacích a rozhodovacích procesech,
- lokální/globální vztahy,
- místní hospodářství,
- ochrana životního prostředí,
- kulturní dědictví/kvality vybudovaného životního prostředí (Indikátory ECI historie, 2012).

2.3.2 Ekologická stopa

Jedná se o plochu tzv. ekologicky produktivní země zahrnující pevninu i vodní plochu, kterou lidstvo ročně potřebuje k zajištění všech zdrojů a k likvidaci všech odpadů. Ekologická

stopa tvoří součet všech ploch z různých částí Země, protože lidé používají zdroje z celé planety a znečištění, které produkují, ovlivňuje velmi vzdálená místa. Výpočet tedy není založen na geografickém principu, ale na principu odpovědnosti. Kalkulace ekologické stopy města zahrnuje výživu, bydlení, mobilitu, zboží a služby. Ekologickou stopu představili v Kanadě v roce 1996 W. Rees a M. Wackernagel. Podle TIMUR existuje ekologická stopa města, školy, úřadu, jídla a člověka. Má informační charakter, počítá se stanoveným jednotným způsobem a udává se v globálních hektarech (Ekologická stopa, 2012).

3 ZÁKLADNÍ DOKUMENTY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

3.1 Celosvětové

- **Agenda 21**

Obsáhlý tisícistránkový dokument Agenda 21 byl přijat v roce 1992 v Riu de Janeiro. Je globálním strategickým a akčním plánem světového společenství, který vymezuje konkrétní kroky směrem k trvalé udržitelnosti. Skládá se ze 40 kapitol a je rozdělen na 4 části. První část se věnuje cílům, kterých má být dosaženo, chudobě, lidskému zdraví, populaci a lidským sídlům. Nejrozsáhlejší druhá část se zaměřuje na jednotlivé oblasti životního prostředí v globálním měřítku. Jednotlivými skupinami lidí, které chce Agenda 21 oslovit, se zabývá část třetí. A čtvrtá část hovoří o finančních zdrojích, technologiích, výzkumech nebo vzdělání. Cílem je uvést Agendu 21 do života (Moldan, 2003, s. 25).

Důležitá kapitola 28, Iniciativy místních úřadů na podporu Agendy 21, se zabývá uplatňováním principů trvale udržitelného rozvoje v místních podmínkách. Na jejím základě vznikla místní Agenda 21, program pro uplatnění udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni (O místní Agendě 21, 2012).

- **Deklarace z Ria de Janeiro o životním prostředí a rozvoji**

Deklarace z Ria de Janeiro o životním prostředí a rozvoji byla schválena také v roce 1992. Složena je z 27 zásad, které jsou zaměřeny především na stanoviska a potřeby rozvojových zemí a jsou zde zakotveny nové principy, např. princip předběžné opatrnosti (Moldan, 2003, s. 26). Princip byl použit při rekonstrukci mnoha globálních environmentálních úmluv, které dnes platí a jsou reálnou politickou a ekonomickou silou. Princip je však často kritizován pro nedostatek vědecké přísnosti (Moldan, 2003, s. 130). Deklarace představuje nejstručnější vymezení shody o tom, co obsahuje termín trvale udržitelný rozvoj (Moldan, 2003, s. 80).

- **Johannesburská deklarace o udržitelném rozvoji**

Johannesburská deklarace o udržitelném rozvoji je jeden z dokumentů přijatých na Světovém summitu v Johannesburgu v roce 2002. Obsahuje shrnutí hlavních politických priorit,

vyhledávání a potvrzení významu Agendy 21 jako základního programu trvale udržitelného rozvoje a vůle vlád dosáhnout trvale udržitelného rozvoje. Spoléhá na úzkou a konstruktivní spolupráci všech aktérů mezinárodních i domácích vztahů. Druhým schváleným dokumentem je Implementační plán, který má fungovat jako návod pro realizaci MA21 v celosvětovém měřítku a přináší i další priority v oblastech, které chybí v Agendě 21 (Základní dokumenty udržitelného rozvoje, 2009).

3.2 Evropské

- **Strategie Evropské unie pro udržitelný rozvoj**

Strategii Evropské unie pro udržitelný rozvoj navrhla Evropská komise. Evropská rada ji projednala a přijala dne 16. června 2001 na summitu v Göteborgu. V roce 2002 na Summitu o udržitelném rozvoji byla doplněna o další rozměr nazvaný „Směrem ke globálnímu partnerství pro udržitelný rozvoj“ a v roce 2006 byla přijata jako Obnovená strategie udržitelného rozvoje EU. Obecným cílem je určovat a rozvíjet činnosti, které trvale zvýší kvalitu života pro generaci současnou i budoucí. Předpokladem je rozumné využívání zdrojů a potenciálu hospodářství k ekologickým i sociálním inovacím (Základní dokumenty udržitelného rozvoje, 2009).

3.3 Národní

- **Strategie udržitelného rozvoje České republiky**

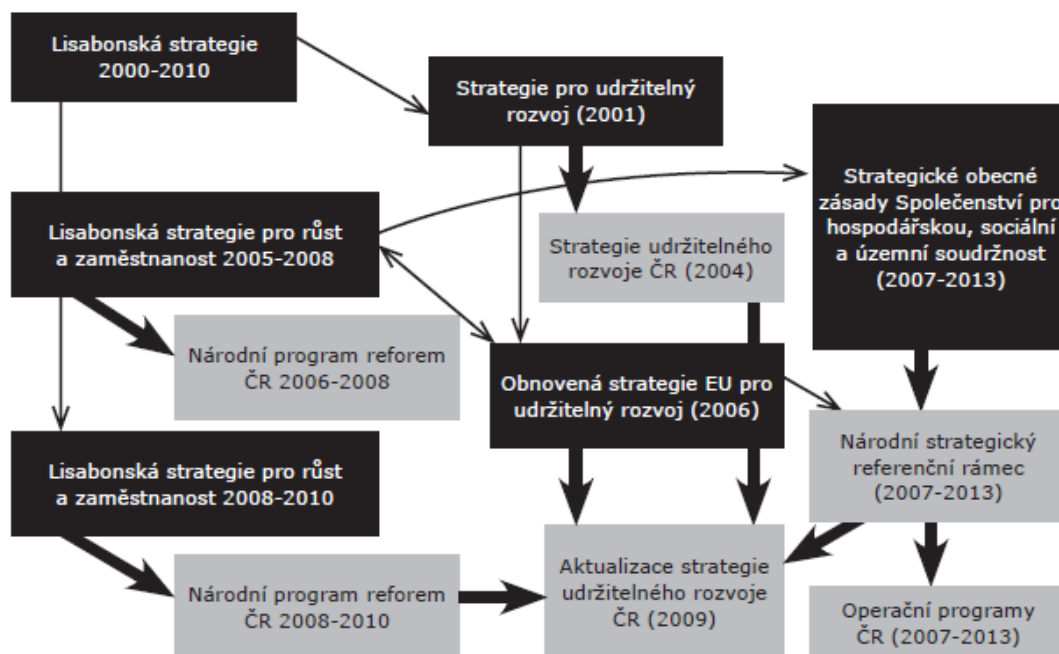
První českou Strategii udržitelného rozvoje České republiky schválila vláda ČR dne 8. prosince 2004 svým usnesením č. 1242. Základním časovým horizontem byl rok 2014, ale některé cíle mířily až do roku 2030. V roce 2010 byla aktualizována dokumentem Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky. Hlavním cílem Strategie udržitelného rozvoje České republiky bylo upozornit na problémy, které by mohly ohrozit přechod ČR k udržitelnému rozvoji. Následně iniciovat taková opatření, kterými by se takovým hrozbám předešlo, nebo se zmírnil jejich dopad. (Jeníček, 2010, s. 10). Zaměřovala se na ekonomický, sociální a environmentální pilíř, výzkum, vývoj a vzdělání, evropský a mezinárodní kontext a správu věcí veřejných (Úřad vlády ČR, 2004, s. 2).

- **Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky**

Aktualizovanou strategii, resp. Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky schválila vláda dne 11. ledna 2010 svým usnesením č. 37. Je zastřešujícím dokumentem pro všechny koncepční dokumenty České republiky a strukturován do 5 prioritních os: společnost, člověk a zdraví; ekonomika a inovace; rozvoj území; krajina, ekosystémy a biodiverzita; stabilní a bezpečná společnost (Jeníček, 2010, s. 11). Podstatou dokumentu je stanovení vize udržitelného rozvoje v ČR, určení klíčových priorit a cílů udržitelného rozvoje a definování principů udržitelného rozvoje (Úřad vlády ČR, 2010, s. 7).

- **Koncepce podpory místní Agendy 21 v ČR do roku 2020**

Koncepci podpory místní Agendy 21 v ČR do roku 2020 schválila vláda dne 11. ledna 2012. Definiuje kroky, které jsou potřebné pro podporu širšího uplatnění místní Agendy 21 v obcích, městech, krajích a mikroregionech ČR. Slouží ke zlepšení koordinace společného postupu ministerstev především v motivaci obcí a měst, které tyto principy uplatňují v praxi nebo jsou alespoň zájemci. Dokument definoval problematické oblasti v ČR a cíle s naplánovanými aktivitami a způsobem zajištění (Novinka z vlády, 2012).

Obr. 2. Schéma strategických dokumentů (Zdroj: Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR, 2010)

4 MÍSTNÍ AGENDA 21

4.1 Definice místní Agendy 21

„Místní Agenda 21 je nástroj ke zlepšování kvality veřejné správy, strategického řízení, zapojování veřejnosti a budování partnerství, s cílem podpořit systematický postup k udržitelnému rozvoji na místní či regionální úrovni.“ (MÍSTNÍ AGENDA 21, 2012)

Místní Agenda 21 se snaží aplikovat obecné zásady Agendy 21 v konkrétních podmínkách měst, obcí a regionů. Tento proces není dán zákonem ani vládním nařízením, závisí pouze na vůli místních úřadů a dalších klíčových partnerů (neziskové organizace, školy, podnikatelé, sdružení, veřejnost sama). Přesto ale vychází z oficiálních závazků, se kterými ČR společně s dalšími zeměmi souhlasila v roce 1992 na Summitu Země v Riu de Janeiro (O místní Agendě 21, 2012).

Místní Agenda 21 je velmi mimořádná. Do tohoto procesu se zapojují místní úřady celého světa a podpora jde z národní i mezinárodní úrovně. Důležitou úlohu zde hraje uplatňování principů udržitelného rozvoje v praxi, kdy je uznávána zásadní úloha místních úřadů s cílem dosáhnout udržitelnosti. Zodpovědné místní zastupitelstvo musí přenášet pozitivní názory, potřeby, hodnoty a také snahy lidí do programů, plánů, projektů a politiky a dbát na jejich uplatnění. Požadována je spolupráce a sdílení myšlenek a poznatků s ostatními. Jedná se o komplexní proces, ve kterém se propojí ekonomické, sociální, ekologické a kulturní aspekty, které mají vliv na životní úroveň místních obyvatel (O místní Agendě 21, 2012).

Otázka řešení udržitelnosti je velmi složitá a místní Agenda 21 se dotýká všech složek života. Jako výchozí kroky procesu lze označit přijetí principů udržitelného rozvoje do politiky místní správy, stanovení strategického rozvojového plánu a zapojení veřejnosti do plánování a aktivit. V první řadě je důležité začít s něčím, co by mohlo místu přinést i malý úspěch, protože není možné dělat všechny aktivity a projekty najednou (O místní Agendě 21, 2012).

Protože v místních činnostech mají kořeny globální problémy, snaží se MA21 zprostředkovat pochopení souvislosti mezi globálními záležitostmi a individuálním rozhodnutím. Otevírá spolupráci celého místního i širšího společenství (O místní Agendě 21, 2012).

4.2 Místní Agenda 21 v České republice

Pro analýzu současné situace místních Agend 21 v České republice existuje Databáze místních Agend 21. Jejím provozovatelem je CENIA, česká informační agentura životního prostředí, z pověření Ministerstva životního prostředí, která je jeho příspěvkovou organizací. Hlavním cílem databáze je zajištění monitorování úrovně procesu MA21 a to v jednotlivých obcích, městech a regionech (Základní informace o místní Agendě 21 v České republice, 2012).

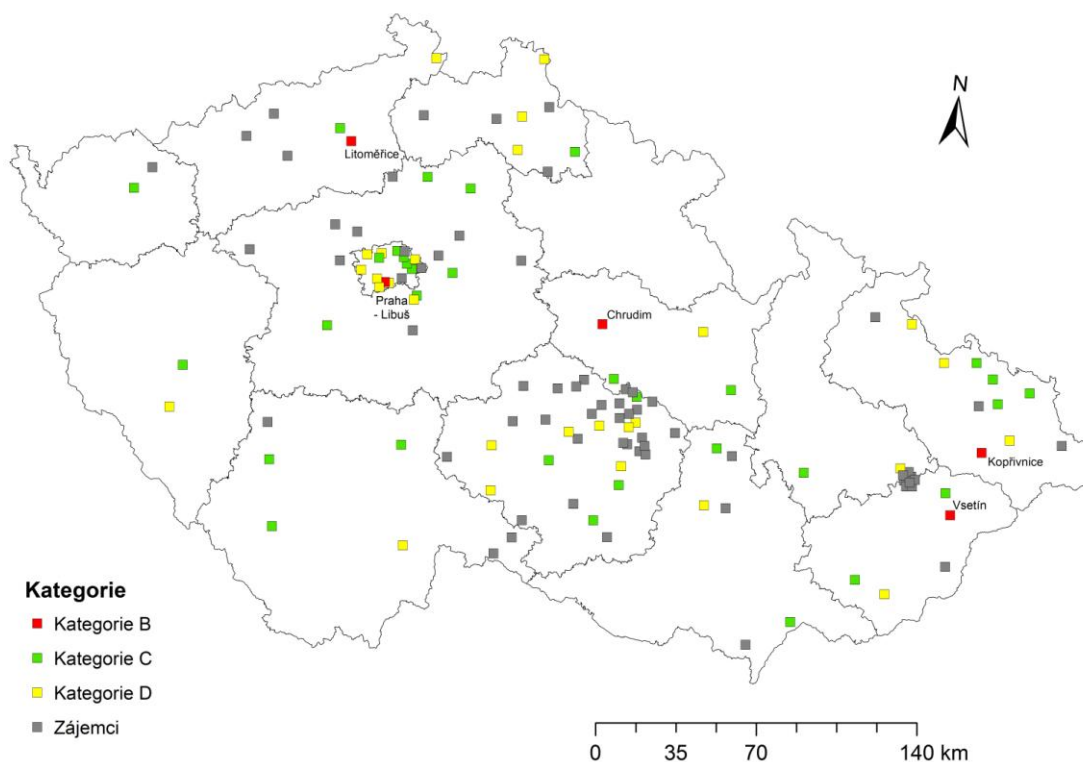
Databáze je veřejně přístupná a slouží běžným uživatelům a vlastním realizátorům místních Agend 21. Nabízí základní informace o MA21, statistiky od roku 2006, abecední seznam municipalit, jehož součástí je IČ a název municipality, kraj, typ žadatele a dosažená kategorie nebo kompletní seznam subjektů (Databáze MA21, 2012).

Databáze místních Agend 21 byla vytvořena podle podmínek oficiálně stanovených v sadě jedenadvaceti Kritérií MA21, která byla sestavena v průběhu roku 2004 Pracovní skupinou pro místní Agendy 21 (PS MA21) a jsou zastřešena Radou vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR). V rámci kvalitní místní Agendy 21 je tedy postup měst, obcí a regionů měřitelný Kritérii MA21. Ta jsou od 1. ledna 2010 přizpůsobena pro všechny typy municipalit (Kritéria MA21, 2012).

Sada Kritérií MA21 je důležitá především proto, že města, obce i regiony mohou prokázat, že uplatňují v praxi MA21 a na jaké úrovni MA21 se nacházejí. Mohou být použita jako podpůrný prostředek v žádosti o granty EU (Kritéria MA21, 2012).

Existují čtyři základní kategorie „A“ (nejvyšší) až „D“ (nejnižší), jimž ještě předchází „nultá“ kategorie „Zájemci“. Každá kategorie má svá kritéria, kdy každé z nich má stanoveny své ukazatele, které jsou definovány limity. K tomu, aby mohla být celá kategorie splněna, musí dojít k naplnění a zdokumentování všech jejích kritérií (Kritéria MA21, 2012).

Po posledním zaktualizování je největší změnou rozdělení subjektů do šesti skupin podle typu: malá obec do 2 000 obyvatel, obec, statutární město s městskými obvody nebo městskými částmi, mikroregion, kraj a ostatní. Do zvláštní skupiny „Ostatní“ patří spřátelené organizace, soukromé, nevládní, neziskové organizace a firmy, které zůstávají v MA21 zařazeni pouze jako „Zájemci“ (Kritéria MA21, 2012).

Obr. 3. Přehled MA21 v ČR v roce 2011 – obce (Zdroj: Databáze MA21, 2012)

Z následující tabulky vyplývá, že počet registrovaných subjektů stoupl v letech 2006 – 2009, následoval mírný pokles, ale v dalším roce počet subjektů opět vzrostl. V každém roce se stala nejpočetnější kategorií „Zájemci“. Není zde zařazena skupina „Ostatní“.

Tab. 2. Vývoj počtu registrovaných subjektů v MA21 v letech 2006 – 2011 (Zdroj: Informační systém statistiky a reportingu, 2012)

Rok	Kategorie B	Kategorie C	Kategorie D	Zájemci	CELKEM
2006	2	8	2	26	38
2007	3	12	10	44	69
2008	6	13	9	81	109
2009	8	15	39	69	131
2010	7	20	26	55	108
2011	6	34	28	75	143

4.3 Institucionální podpora místní Agendy 21

4.3.1 Mezinárodní instituce

- ICLEI

Organizace byla založena s názvem Mezinárodní rada pro lokální environmentální iniciativy (z anglického názvu: The International Council for Local Environmental Initiatives). Tato mezinárodní síť v oblasti udržitelných měst byla založena v roce 1990 na Světovém kongresu místních samospráv pro udržitelnou budoucnost v New Yorku. V roce 2003 její členové odhlasovali změnu názvu na Místní vlády pro udržitelný rozvoj. Důvodem bylo, že tento název lépe odráží výzvy, kterým místní vlády čelí. V současné době má 1220 členů ze 70 zemí, kdy z ČR je členem pouze město Krnov. Poskytuje technické poradenství, školení a informační služby při realizaci trvale udržitelného rozvoje na místní úrovni (About ICLEI, 2008).

4.3.2 Instituce v České republice

- CENIA

Na základě rozhodnutí ministra životního prostředí byla k 1. 4. 2005 zřízena CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Její hlavní poslání je „*Být centrem informací, které mají pevný základ, ale snadno se rozšiřují*“. Informace poskytuje podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí (Profil organizace, 2012). CENIA nabízí aplikační podporu geografických informačních systémů, datové služby, poradenství, konzultace a databázi v oblasti čistší produkce. Poskytuje informace o ekologicky šetrných výrobcích, environmentální politice a statistice, informace k žádostem o vydání integrovaného povolení, informace z Integrovaného registru znečišťování, informace o použití nejlepších dostupných technik a o Databázi MA21. Má na starosti posuzování vlivů na životní prostředí (posuzování investičních záměrů a posuzování koncepcí). (Služby CENIA, 2012).

- **NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST**

Iniciace mezinárodního Projektu Zdravé město proběhla v roce 1988 Světovou zdravotnickou organizací (WHO). Po roce 1989 se tato myšlenka dostala i do ČR. V Projektu je k nalezení praktická ukázka toho, jak v praxi vypadá místní Agenda 21, LEHAP (místní akční plán zdraví a životního prostředí) a „dobrá správa věcí veřejných“. V Evropě je do projektu Zdravé město aktuálně zapojeno 1300 Zdravých měst ve 30 zemích (Základní informace, 2012).

Prestižní označení „Zdravé město“ představuje dobrou vizitku a známku kvality. Cílem projektu je kvalitnější, zdravější a spokojenější život občanů. Zabývá se tedy všemi oblastmi života, které mohou mít vliv na obyvatele. Jedná se o sdružování do tzv. národních sítí a to představuje možnost vyměňovat si zkušenosti v oblasti podpory kvality života a zdraví. Důležité je zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů, tedy aktivní otázky na názor obyvatel. V ČR tuto úlohu splňuje NSZM ČR, mezinárodně certifikovaná asociace, která se aktivně hlásí k principům udržitelného rozvoje. Jejím úkolem je strategické řízení, poskytování informací ohledně finančních zdrojů, zprostředkovávání spolupráce s odbornými partnery, vzdělávání pracovníků úřadů v oblasti trvale udržitelného rozvoje, propagace úspěšných aktivit města na celonárodní úrovni atd. NSZM ČR má 102 členů (k 1. 10. 2011) s regionálním vlivem na 2247 měst a obcí s 3,7 milionem obyvatel (37% populace ČR). Jedná se o obce, města, mikroregiony a kraje (Základní informace, 2012).

Obr. 4. Přehled členů NSZM ČR k 1. říjnu 2011 (Zdroj: Základní informace, 2012)

Mezi vize Zdravého města (obce, regionu) patří udržitelné město, město pro děti, zdraví jako životní styl, město jako domov, město informací a technologií, prosperující město, naše město stojí za to vidět. NSZM ČR ve svých projektech vychází z mezinárodních dokumentů Zdraví 21, Agenda 21 a Akčního plánu zdraví a životního prostředí ČR (Základní informace, 2012).

Mezi informační databázové nástroje NSZM ČR patří DataPlán a DobráPraxe:

DataPlán NSZM

Portál pro strategické řízení a udržitelný rozvoj obcí a regionů. Slouží městům, obcím, krajům a mikroregionům jako nástroj pro efektivní a přehledné řízení procesů ve veřejné správě, může jej využívat každá municipalita a je přístupný široké veřejnosti. V roce 2006 získal Cenu Ministerstva vnitra ČR za inovaci (DataPlán, 2011).

Databáze DobráPraxe

Databáze osvědčených postupů, inspirace pro obce a regiony. Cílem je propojit nová města, obce regiony, které budou uplatňovat principy udržitelného rozvoje na místní úrovni v praxi. Zájemci mohou v této veřejně přístupné databázi sledovat prezentaci ukázkových aktivit a mají možnost sledovat, jaké náměty na projekty jsou podávány v jejich regionu (DobráPraxe, 2010).

• RADA VLÁDY PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Na základě usnesení vlády ČR vznikla v roce 2003 Rada vlády pro udržitelný rozvoj jako stálý poradní, iniciační a koordinační orgán vlády ČR pro otázky udržitelného rozvoje a strategického řízení. Činnosti spojené s jejím fungováním byly později převedeny z Úřadu vlády na Ministerstvo životního prostředí. Mezi členy patří předseda vlády, ministr životního prostředí, ministr práce a sociálních věcí nebo ministr průmyslu a obchodu. Bylo jí uloženo připravit první Strategii udržitelného rozvoje ČR a v současné době má na starosti strategické dimenze v řízení státu, globální jevy, rozvojové příležitosti, principy udržitelného rozvoje aj. K 31. 12. 2008 měla Rada vlády pro udržitelný rozvoj 2 stálé výbory a 7 pracovních skupin (Rada vlády pro udržitelný rozvoj, 2009).

- **TIMUR**

„Každý, kdo chce dosáhnout vzdálený cíl, musí udělat mnoho malých kroků.“

Helmut Schmidt

Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj podporuje udržitelný rozvoj na místní úrovni, zavádí místní indikátory udržitelného rozvoje a další nástroje. První impuls pro založení byl dán v roce 2001, v letech 2002 - 2003 probíhal pilotní projekt a v roce 2005 proběhla transformace z volné iniciativy nestátních neziskových organizací do občanského sdružení. TIMUR sdružuje fyzické i právnické osoby, působí na území ČR a na starosti má organizaci akcí pro veřejnost, semináře, odborné konference a především pravidelně informuje o stavu životního prostředí na místní úrovni. Iniciativa vychází z evropské kampaně „Sustainable Cities“ – Udržitelná města; z projektu „European Common Indicators – ECI“ – Společné evropské indikátory; z projektu místní Agendy 21 (Historie Týmové iniciativy pro místní udržitelný rozvoj, 2012).

Mezi hlavní aktivity TIMUR patří prosazování indikátorů udržitelného rozvoje na místní úrovni, popularizace a propagace ekologické stopy a environmentální reporting na místní úrovni. TIMUR spolupracuje s městy, obcemi a mikroregiony ČR, dále se školami, a dalšími vzdělávacími institucemi - nový segment činností TIMUR (Aktivity, 2012). Zavedl pojem partnerství za účelem úspěšné vzájemné spolupráce. Existují tři úrovně partnerství:

Řádné partnerství – spolupráce mezi TIMUR a obcí (městem) především v rámci sledování ECI a jiných specifických sad. Zastupitelstvo či rada obce/města schvaluje Prohlášení o partnerství.

Projektové partnerství – spolupráce mezi TIMUR a obcí/městem během zapojení obce/města do konkrétních dílčích projektů, které TIMUR řeší. Uzavírá se smlouvou o partnerství a spolupráci v rámci konkrétního projektu schváleného zastupitelstvem či radou.

Systematická spolupráce – obec/město sleduje ECI/TIMUR bez metodické pomoci a jejich zveřejnění na stránkách TIMUR (Partnerství, 2012).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 MĚSTO HULÍN

5.1 Základní charakteristika města Hulína

Město Hulín se nachází v okrese Kroměříž ve Zlínském kraji po obou březích řeky Rusavy v nadmořské výšce 191 m n. m. Leží cca 6 km severovýchodně od Kroměříže a 8 km od Holešova. Další nejbližší velká města jsou Přerov a Zlín. Jeho katastrální výměra činí 32,14 km². Počet obyvatel je 7 176 (Ministerstvo vnitra ČR, k 1. 1. 2012) a hustota zalidnění 223,27 ob/km².

Tab. 3. Základní informace – město Hulín (Zdroj: RIS, 2011; Územně identifikační registr ČR, 2011)

	HULÍN
Status	Město
NUTS 2	Střední Morava
NUTS 3	Zlínský kraj
Obec s rozšířenou působností	Kroměříž
Obec s pověřeným obecním úřadem	Hulín
Katastrální území	Hulín, Chrást'any u Hulína, Záhlinice
Části obce	Hulín, Chrást'any, Záhlinice

V následující tabulce je vyjádřeno, jaký byl vývoj počtu obyvatel v letech 2001 – 2010 a srovnání s vývojem počtu obyvatel stejného období ve Zlínském kraji. Počet obyvatel Zlínského kraje je 588 990 (ČSÚ, k 31. 12. 2011). Hodnoty jsou v každém roce doplněny o přirozený přírůstek a migrační saldo a vždy se jedná o údaje k 31. prosinci daného roku. Z tabulky především vyplývá, že počet obyvatel města Hulína neustále klesá.

Tab. 4. Vývoj počtu obyvatel města Hulína a Zlínského kraje v letech 2001 – 2010 (Zdroj: ČSÚ, 2012)

Hulín	2001	2002	2003	2004	2005
Počet obyvatel k 31.12.	7 592	7 587	7 571	7 531	7 449
Přirozený přírůstek	- 4	19	- 21	21	- 7
Migrační saldo	- 30	- 24	5	- 61	- 75
Zlínský kraj	2001	2002	2003	2004	2005
Počet obyvatel k 31.12.	594 060	593 130	591 866	590 706	590 142
Přirozený přírůstek	- 845	- 660	- 1 198	- 761	- 595
Migrační saldo	- 118	- 270	- 66	- 399	31
Hulín	2006	2007	2008	2009	2010
Počet obyvatel k 31.12.	7 381	7 310	7 277	7 232	7 196
Přirozený přírůstek	9	6	20	20	17
Migrační saldo	- 77	- 77	- 53	- 65	- 53
Zlínský kraj	2006	2007	2008	2009	2010
Počet obyvatel k 31.12.	589 839	590 780	591 412	591 042	590 361
Přirozený přírůstek	- 314	190	259	- 33	45
Migrační saldo	11	751	373	- 337	- 726

Často používanou charakteristikou věkové struktury, která vypovídá o stárnutí populace, je index stáří. V případě města Hulína se index stáří neustále zvyšuje. Jeho hodnota je 110,8% (k 31. 12. 2010). Převyšuje-li výsledná hodnota indexu sto, je počet osob ve věku nad 65 let vyšší než počet dětí v populaci.

Město Hulín má (k 1. 1. 2012) deset základních sídelních jednotek – Doubravice, Háje, Hulín – střed, Holešovská, Chrást'any, Odluží, U nádraží, Záhlinice, Záhlinká, Žabínek – Družba. V Hulíně se nachází Městský úřad Hulín – Stavební úřad a Městský úřad Hulín – Matrika (Matriční úřad). V nedaleké Kroměříži Finanční úřad, Úřad práce, Katastrální úřad, OSSZ, Živnostenský úřad, Soud a státní zastupitelství, Hygienická stanice (RIS, 2011).

Město Hulín je členem Euroregionu Bílé Karpaty, Mikroregionu Jižní Haná, Regionálního ekologického sdružení obcí (RESO), Sdružení obcí pro rozvoj Bařova kanálu a vodní cesty na řece Moravě a Sdružení měst a obcí východní Moravy.

- **Technická vybavenost města, školství a zdravotnictví**

Město je vybaveno veřejným vodovodem, kanalizací, čističkou odpadních vod a je plně plynofikováno. Hulín má rozvojovou plochu pro bydlení Hulín – Pod kopcem a tři průmyslové zóny Hulín – jih, Hulín – východ a Zápotočí (RIS, 2011).

Ve městě se nachází základní škola, která je zapojena do programu Ekoškola. Jedná se o jedinečný mezinárodní program environmentální výchovy žáků základních a středních škol. Koordinátorem programu pro Českou republiku je Sdružení TEREZA a probíhá pod záštitou Ministerstva životního prostředí ČR a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Cílem programu je vést aktéry ke vzájemné spolupráci při vytváření školy šetrné k životnímu prostředí. Nabízí prestižní světové ocenění, uznání a zviditelnění, rozvoj vztahů v místní komunitě a mezinárodní kontakty.

Dále se v Hulíně nachází jesle, mateřská škola, základní umělecká škola a ze zdravotnických služeb jsou k dispozici samostatné ordinace praktických a odborných lékařů pro dospělé, děti a dorost nebo stomatologů, dále dvě lékárny, dva domy s pečovatelskou službou a rehabilitace.

- **Kultura, doprava a životní prostředí**

V kulturní oblasti je využívána veřejná knihovna, letní kino, kulturní klub, Středisko pro volný čas dětí a mládeže, ze sportovní oblasti jsou k dispozici koupaliště, víceúčelové hřiště, sportovní areál s fotbalovým stadionem a tělocvična spojená se základní školou. Mezi pravidelně pořádané akce ve městě Hulíně patří například Hulínský Vandráček, Hulínské pohádkové jaro, Pálení čarodějnic, Tradiční stavění a kácení Máje, Hulínský OPENFEST, Festival Václava Smoly (tradiční Festival mládežnických dechových hudeb), Dětský den, Svatováclavské hody, Tradiční rozsvěcování vánočního stromu, Silvestrovské promítání, dále jarmarky, bály, karnevaly a řada dalších.

Hulín je důležitým dopravním uzlem. Městská hromadná doprava ve městě nefunguje, ale nachází se zde zastávka autobusové dálkové linky, zastávka autobusové linky místního významu a důležitý vlakový uzel. Městem vede dvoukolejná železniční trať č. 330 (Břeclav – Přerov) a jednokolejná trať č. 303 (Kojetín – Valašské Meziříčí). V letech 2000 – 2002 proběhla „Modernizace trati Otrokovice – Přerov“, jejíž součástí bylo vybudování podcho-

du ke třetímu nástupišti, protihlukových stěn a výměna oken, protože vlaky mohou dosahovat rychlosti až 160 km/hod. Městem prochází hlavní silnice I/47 a silnice I/55. Kolem města vede jedna z nejrozsáhlejších mimoúrovňových křižovatek na Moravě. Tento dopravní uzel zajišťuje napojení rychlostní komunikace R55 a R49 na dálnici D1. S tím souvisí zapracování lesoparku Nivky do územního plánu, který má vykompenzovat negativní dopady dálnice. Na vybudování lesoparku je již podána žádost na Operační program Životní prostředí (Hulín, 2012).

V Hulíně od roku 1996 působí Základní organizace Českého svazu ochránců přírody VIA Hulín. Český svaz ochránců přírody již 33 let působí na lidi se zájmem o přírodu a ochranu životního prostředí. Je největší nevládní organizací. Organizace v Hulíně se podílí na mezinárodním environmentálním projektu přeshraniční spolupráce „Příroda nezná hranic“. Dotace byly získány z Operačního programu Přeshraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013 (ZO ČSOP Via Hulín, 2012).

Zajímavou lokalitou je přírodní park Záhlinické rybníky, zřízen Nařízením Okresního úřadu č. 2/1995. Jedná se o komplex s vysokou krajinářskou i zoologickou hodnotou, které plní ekologickou funkci regionálního biocentra (Přírodní park Záhlinické rybníky, 2011).

V Hulíně se nachází jedna z provozoven společnosti Českomoravský štěrk, a.s., která patří k největším výrobcům kameniva v ČR. Se společnostmi Českomoravský beton, a.s. a Českomoravský cement je součástí mezinárodní skupiny HeidelbergCement. Tato skupina staví na třech pilířích trvale udržitelné rozvoje, je členem Světové obchodní rady pro trvale udržitelný rozvoj a zásady a cíle vycházejí z dlouhodobých cílů skupiny do roku 2020, který definuje program „HeidelbergCement Sustainability Ambitions 2020“ aplikovaný na podmínky ČR. V roce 2010 skupina vydala Zprávu o udržitelném rozvoji skupiny HeidelbergCement v ČR (Českomoravský štěrk, 2012).

5.2 Městský úřad Hulín

Městský úřad Hulín je výkonným orgánem města Hulína, který se řídí zákonem o obcích. V samostatné působnosti odpovídá radě a zastupitelstvu, v přenesené působnosti je podřízen Krajskému úřadu Zlínského kraje, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. V oblasti samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložila rada nebo zastupitelstvo, podílí se na přípravě podkladů pro jejich jednání a na zabezpečování plnění jejich usnesení a pomáhá výbo-

rům a komisím v jejich činnosti. V oblasti přenesené působnosti vykonává státní správu v územním obvodu města (kromě věcí, které patří do působnosti rady, zastupitelstva a zvláštních orgánů města), státní správu pro obce ve správním obvodu a rozhoduje o poskytování informací (Městský úřad Hulín, 2012).

Úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník a zaměstnanci. Zastupitelstvo města zřídilo Finanční výbor, Kontrolní výbor a Osadní výbor pro Záhlinice a Chrást'any. Rada zřídila komise pro oblast sportu a kultury, pro oblast školství, sociální věci a prevence sociálně patologických jevů a dále komisi pro oblast výstavby a rozvoje města. Dále zřídila odbor finanční, odbor správy majetku města, odbor právních a vnitřních věcí, odbor stavební úřad a odbor rozvoje města a životního prostředí. Odbor rozvoje města a životního prostředí má v samostatné působnosti na starosti oblast investic, rozvoje města a životního prostředí. V přenesené působnosti úsek územního plánování, pozemních komunikací, zemědělského půdního fondu, vodního a odpadového hospodářství, ochrany ovzduší, přírody a krajiny. Na úseku vodního hospodářství zabezpečuje jednání o čištění koryt od nánosů nebo odstraňování břehového porostu a má na starosti opatření k ochraně před povodněmi (Městský úřad Hulín, 2012).

Mezi příspěvkové organizace zřízené městem patří mateřská škola, základní škola, kulturní klub, sportovní areál, Středisko pro volný čas dětí a mládeže a DECENT Hulín, jehož předmětem činnosti je provozování jeslí, kuchyně, prádelny a poskytování sociálních služeb (Městský úřad Hulín, 2012).

Město Hulín se nezabývá problematikou trvale udržitelného rozvoje, není členem žádné organizace podporující trvale udržitelný rozvoj.

6 PŘÍKLADY ZDRAVÝCH MĚST

V ČR existuje celá řada měst, jejichž činnost může sloužit městu Hulínu jako případný vzor při zavádění do praxe principy trvale udržitelného rozvoje na místní úrovni. Nejprve byla provedena charakteristika a analýza dvou měst, která trvale udržitelný rozvoj podporují svým zapojením do místní Agendy 21. Vybrána byla města, která jsou podobná městu Hulínu počtem obyvatel. Jedná se o město Letovice a město Přeštice. Jsou důkazem toho, že i menší města mohou v trvalé udržitelnosti vykazovat úspěchy.

Tab. 5. Základní informace – město Letovice, město Přeštice, město Hulín (Zdroj: Ministerstvo vnitra, 2012; RIS, 2011, Územně identifikační registr, 2011)

	LETOVICE	PŘEŠTICE	HULÍN
Katastrální plocha v km ²	51,01	25,39	32,14
Počet obyvatel (k 1. 1. 2012)	6 667	6 594	7 176
Hustota zalidnění v ob/km ²	130,7	259,71	223,27
Index stáří v % (k 31. 12. 2010)	120,5	112,5	110,8
Status	Město	Město	Město
Typ města	Obec s pověřeným obecním úřadem	Obec s rozšířenou působností	Obec s pověřeným obecním úřadem
LAU 1	Blansko	Plzeň - jih	Kroměříž
NUTS 3	Jihomoravský kraj	Plzeňský kraj	Zlínský kraj
Části obce	17	4	3

6.1 Město Letovice

Město je od roku 2000 členem Národní sítě Zdravých měst ČR. Je také členem Rady NSZM ČR. V roce 2009 dosáhlo kategorie „C“ v oficiální Sadě kritérií MA21. Město se od ostatních odlišuje třemi příklady dobré praxe. Prvním z nich je „Festival 3+1“. Cílem projektu je prostřednictvím týdenní akce zapojit členy, kteří zastupují tři sektory (neziskový sektor, soukromý sektor a státní správu a samosprávu), do řešení aktuálních problémů v regionu nebo do diskuze o trvale udržitelném rozvoji komunity, města, regionu. Číslo „jedna“ v názvu znamená kulturní program festivalu. Jedinečné je na festivalu propojení kultury s prvky komunitního života. Dalším příkladem je „Využití solárního systému k výrobě teplé užitkové vody v objektu Domova důchodců Letovice“. Jedná se o jednu z dílčích aktivit Zdravého města Letovice, v rámci níž byly na střechu nově postaveného Domova důchodců Letovice osazeny solární kolektory, které mimo jiné snižují provozní náklady města na tuto budovu. Realizace projektu napomáhá k dosažení cíle, který je definován jako „Kvalitní rozvoj města za podmínky trvalé udržitelnosti“. A jako poslední příklad slouží „Čistší produkce v zemědělské prvovýrobě“. Tímto projektem, který řeší snižování emisí do ovzduší, které pocházejí ze zemědělské živočišné prvovýroby, se podařilo snížit emise čpavku do ovzduší ročně o 1,81 tuny. V DataPlánu má město vysokou úroveň naplnění daty – chybí pouze data o rozpočtu města (Letovice, 2012).

- **Plnění kategorie „D“**

Zodpovědným politikem pro MA21 byl ustanoven místostarosta města a koordinátorem NSZM ČR a MA21 pracovník odboru výstavby a životního prostředí městského úřadu. Skupinou pro MA21 je Komise Projektu Zdravé město a místní Agendy 21. Komise představuje koordinační a komunikační místo k propojení pracovních skupin Projektu Zdravé město a MA21. Mezi její činnosti patří např. zajištění společenské i finanční podpory a motivace aktivit ve městě, zjišťování názorů a zapojování veřejnosti do přípravy dílčích i koncepčních záměrů rozvoje a využívá zapojení města do projektů NSZM ČR a MA21 pro externí spolupráci a vnější vztahy města (Databáze MA21, 2012).

- **Plnění kategorie „C“**

Orgán Komise Projektu Zdravé město a místní Agendy 21 sleduje postupy MA21. Oficiálně schváleným dokumentem k MA21 je Deklarace zastupitelstva města Letovice k Projektu Letovice – Zdravé město z roku 2001. Dokument představuje závazek zastupitelstva napl-

ňovat základní dokumenty zabývající se oblastmi udržitelného rozvoje, zdraví a kvality života. Jedná se o dokument Světové zdravotnické organizace „Zdraví 21“, dokument OSN „Agendu 21“ a dokument vlády ČR „NEHAP – Národní akční plán zdraví a životního prostředí“. V letech 2007 – 2012 proběhly ve městě kampaně: Den bez tabáku, Den Země, Dny bez úrazů, Dny zdraví a Evropský týden mobility. V roce 2012 proběhlo školení úředníků Městského úřadu Letovice k udržitelnému rozvoji a projednání Akčního plánu MA21 a Projektu Zdravé město na rok 2012, který se skládá z osmi cílů, např. vkládat informace na webové stránky města, do letovického zpravodaje a místních mediálních prostředků za účelem medializace a zveřejňování pozvánek, aktivit a kampaní (Databáze MA21, 2012).

- **Plnění kategorie „B“**

Z kategorie „B“ již město splnilo jeden ukazatel. V letech 2008 a 2011 byla koordinátorka MA21 paní Ivana Květenská školena Národní sítí Zdravých měst ČR (Databáze MA21, 2012).

6.2 Město Přeštice

Přeštice jsou největším a nejvýznamnějším centrem okresu Plzeň – jih. Město je členem mikroregionu Přešticko, Občanského sdružení AKTIVIOS, Sdružení měst a obcí Plzeňského kraje, Svazu měst a obcí ČR a Svazku Povodí Berounky (Město Přeštice, 2012).

Město je také členem Národní sítě Zdravých měst ČR a to od roku 2007. V místní Agendě 21 dosáhlo kategorie „C“. V DataPlánu má vysokou úroveň naplnění daty, kdy opět chybí pouze data o rozpočtu města (Přeštice, 2012). V říjnu 2011 bylo účastníky veřejného fóra Zdravého města vybráno deset problémů města. Patří mezi ně vybudování obchvatu města, vyřešení možnosti koupání nebo vybudování domu klidného stáří.

- **Plnění kategorie „D“**

Do konce roku 2007 splnilo město podmínky kategorie „D“. Zodpovědným politikem pro MA21 je současný starosta a koordinátorkou MA21 tajemnice městského úřadu, kteří jsou členové Řídící skupiny pro MA21. Dále do skupiny patří zástupci odboru regionálního rozvoje a životního prostředí, hospodářského odboru, Komunitního centra Přeštice, základní školy a České církve evangelické. Podle pořádaných aktivit tvoří skupinu i zástupci podnikatelského sektoru (Databáze MA21, 2012).

- **Plnění kategorie „C“**

Podmínky kategorie „C“ začalo město plnit v roce 2008 a v následujících dvou letech tuto kategorii obhájilo. Orgánem pro sledování postupu MA21 je od prosince 2010 Komise Zdravého města Přeštice. V roce 2007 byla schválena deklarace projektu Přeštice – Zdravé město. V letech 2007 – 2012 proběhly kampaně: Den Země, Dny Zdraví a Evropský týden mobility (Databáze MA21, 2012).

6.3 Město Kroměříž

Jako další inspirace městu Hulínu může sloužit sousední město Kroměříž, které je mnohem větší než město Hulín (počet obyvatel k 1. 1. 2012 – 29 029), ale město Hulín by s ním mohlo spolupracovat v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, při předávání příkladů dobré praxe nebo při pořádání kampaní. Město Kroměříž je dlouhodobě zapojeno do Projektu Zdravé město. Členem NSZM ČR je od roku 1996 a je členem Rady NSZM ČR. V roce 2001 byla schválena Deklarace Projektu Zdravé město a místní Agendy 21. V databázi MA21 prozatím město registrováno není. V letech 2007 – 2012 proběhly kampaně: Den Země, Dny bez úrazů a Evropský týden mobility. Příklady DobráPraxe jsou: Bezpečná komunita Kroměříž – vzdělávání k úrazové prevenci, Kampaň VIDÍŠ MĚ! - podpora nošení reflexních materiálů, Projekt Bezpečná komunita a Bezbariérová MHD. V DataPlánu má stejně vysokou úroveň naplnění daty jako předchozí dvě města. Na příkladu města Kroměříže se potvrzuje, že pokud spolupracuje městská samospráva, partneři a veřejnost, otevírá se cesta k naplňování principů udržitelného rozvoje (Kroměříž, 2012).

6.4 Shrnutí

Z výše uvedených tří příkladů měst, která podporují trvale udržitelný rozvoj, vyplývá, že nejdéle je v NSZM ČR zapojeno město Kroměříž, ale jako jediné není zapojeno v MA21. Jediné město Přeštice není členem Rady NSZM ČR a nemá příklady DobráPraxe. Ve městě Letovice probíhá nejvíce komunitních kampaní a již splnilo jeden z ukazatelů kategorie „B“ v MA21. Všechna tři města mají společnou úroveň naplnění daty DataPlánu, schválenou Deklaraci Projektu Zdravé město a místní Agendy 21 a na svých oficiálních webových stránkách zveřejňují informace týkající se MA21 nebo NSZM ČR.

- **KOMUNITNÍ KAMPANĚ NSZM ČR**

Aktivita a zájem obyvatelstva o trvale udržitelný rozvoj je posilován velkými akcemi ve městech, které jsou celostátně podporovány NSZM ČR. Každoročně jsou realizovány se všemi partnery, kteří se o danou problematiku zajímají (státní neziskové organizace, odborní partneři, školy, zdravotnická zařízení, policie aj.) a podporovány jsou celostátními médii. Mezi pět základních celostátních komunitních kampaní patří:

Den Země (22. dubna)

Tento den je považován za vznik moderního environmentálního hnutí, jehož historie začíná v roce 1970 ve Spojených státech amerických. Den Země se stal největším dlouhotrvajícím svátkem, který slaví lidé na celém světě. Prostřednictvím akcí spojených s přírodou si lidé připomínají význam přírodního prostředí, jeho ochranu a udržitelný život na Zemi.

Dny Zdraví (září, říjen)

Hlavním cílem kampaně je informovat občany, jak pečovat o své zdraví, jak předcházet zdravotním potížím. Vše probíhá zajímavou formou spojenou s aktivitami, které přispívají k fyzické i duševní pohodě.

Den bez tabáku (31. května)

Členské státy WHO vytvořily tento den v roce 1987 na podporu nekouření. Příkladem akce je Den otevřených dveří na plicním oddělení Krajské nemocnice T. Bati ve Zlíně.

Evropský týden mobility (září)

Protože neudržitelně narůstá individuální automobilová doprava, je cílem Evropského týdne mobility podporovat veřejnou silniční i železniční dopravu nebo budování cyklostezek. Národním koordinátorem kampaně je Ministerstvo životního prostředí. Součástí projektu je Evropský den bez aut.

Dny bez úrazů (červen)

Dny bez úrazů, na jejichž počátku stála NSZM ČR, jsou věnované především dětem a seniorům. Zaměřují se na prevenci úrazů, pomocí níž je možné snížit počet úrazů a zmírnit jejich následky. Příkladem programu je „Bezpečná cesta do školy“ (Komunitní kampaně, 2012).

7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

„Samotné otázky jsou k ničemu. Zajistěte, aby Vaše dotazy rozproudily debatu a přinesly náměty, které vyvolají činy.“

Jack Welch

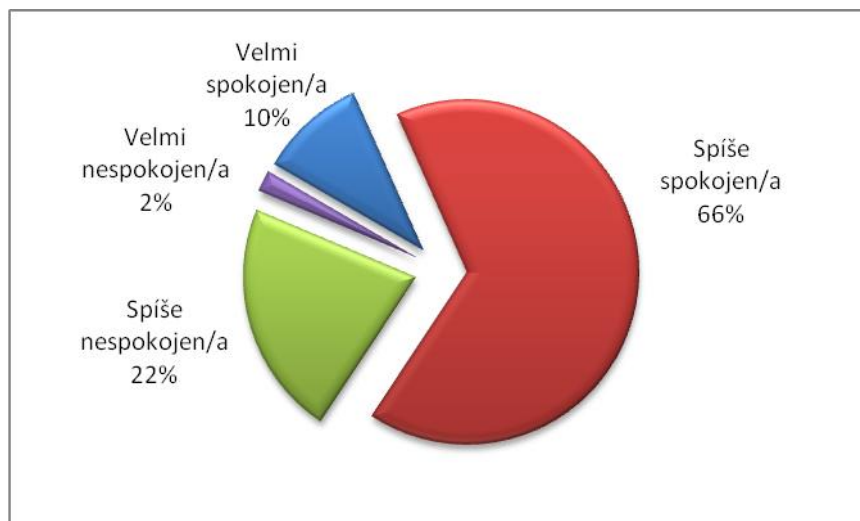
7.1 Dotazník pro občany města Hulína

Otázka č. 1: Informovanost o problematice trvale udržitelného rozvoje

První část otázky v dotazníku zněla, zda lidé někdy slyšeli tři pojmy: trvale udržitelný rozvoj, místní Agenda 21 a Národní síť Zdravých měst. Druhá část se ptala na to, jestli znají význam těchto pojmů. Pojem „trvale udržitelný rozvoj“ se ukázal ze všech tří pojmů jako nejvíce známý. Slyšelo o něm 49% oslovených, z nich 78% zná jeho význam. O „Národní síti Zdravých měst“ slyšelo pouze 18% respondentů a z nich význam pojmu zná 89%. A o pojmu „místní Agenda 21“ slyšelo pouze 17% a z nich zná jeho význam 58%. Ukázalo se tedy, že i když lidé o pojmech slyšeli, neznamená to, že znají jejich význam. Občané města Hulína nejsou informováni o oblasti trvale udržitelného rozvoje.

Otázka č. 2: Celková spokojenost s městem Hulínem, jako s místem, kde lidé žijí a pracují

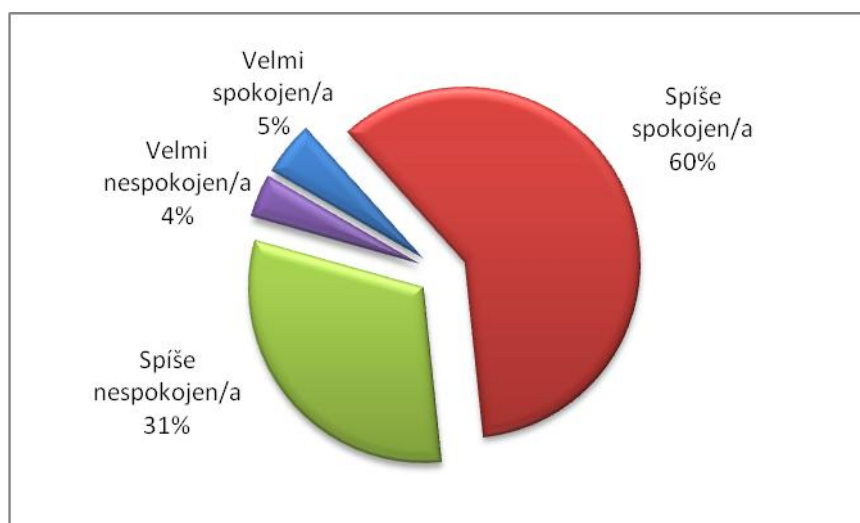
Vždy se najde oblast, ve které lidé nejsou spokojeni, ale celkově v kontextu dalších věcí je město Hulín vnímáno spíše pozitivně. 76% odpovídajících je velmi spokojeno nebo spíše spokojeno a pouze 2% jsou velmi nespokojena. Výsledky byly ve všech částech města stejné, nenastaly žádné výrazné rozdíly. Spokojenost obyvatel s místním společenství je prvním z indikátorů ECI/TIMUR.

Obr. 5. Graf – celková spokojenost s městem Hulínem (Zdroj: vlastní tvorba)

Otázka č. 3: Spokojenost s mezilidskými vztahy ve městě Hulíně

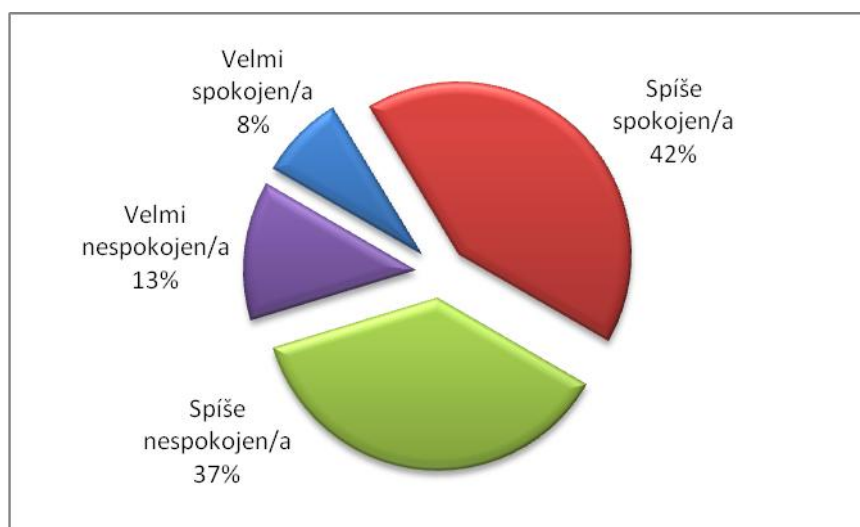
Každý vnímá mezilidské vztahy jinak, ale podle průzkumu nejsou ve vztazích mezi občany výrazné problémy. To je velmi důležité. Přesto se jedna oblast města ukázala jako velmi problémová a to nejen v oblasti vztahů mezi lidmi. Jedná o „Starý Hulín“, kde je také vysoké procento nespokojených s možnostmi zaměstnání a většina by se nechtěla podílet na rozhodování o městě.

Obr. 6. Graf – spokojenost s mezilidskými vztahy ve městě Hulíně (Zdroj: vlastní tvorba)

Otázky č. 4 a č. 5: Spokojenost s možnostmi zaměstnání ve městě Hulíně

Přestože pouze 34% odpovídajících dojíždí denně za prací nebo do školy mimo město Hulín, je s možnostmi zaměstnání ve městě Hulíně spokojena pouze polovina odpovídajících. I přes fakt, že dotazník vyplňovali i studenti, kteří dojíždí denně do škol, se ukázalo, že i lidé, kteří jsou ve městě Hulíně zaměstnáni, nejsou se svým zaměstnáním spokojeni.

Obr. 7. Graf – spokojenost s možnostmi zaměstnání ve městě Hulíně
(Zdroj: vlastní tvorba)

Otázky č. 6, č. 7 a č. 8: Volný čas ve městě Hulíně

Volnočasové aktivity se ukázaly jako oblast, která vyvolala největší zpětnou vazbu. Z průzkumu vyplývá, že 52% je velmi nespokojeno nebo spíše nespokojeno s místy a zařízeními pro sport a volný čas. Častým přáním byla sportovní hala, sportovní centrum, víceúčelová hala a především volně přístupná sportoviště, protože kromě fotbalových hřišť a atletické dráhy se v Hulíně volně přístupná místa pro sport nenacházejí. Největší spokojenost se ukázala na největším sídlišti Družba, kde je spokojeno 62% respondentů.

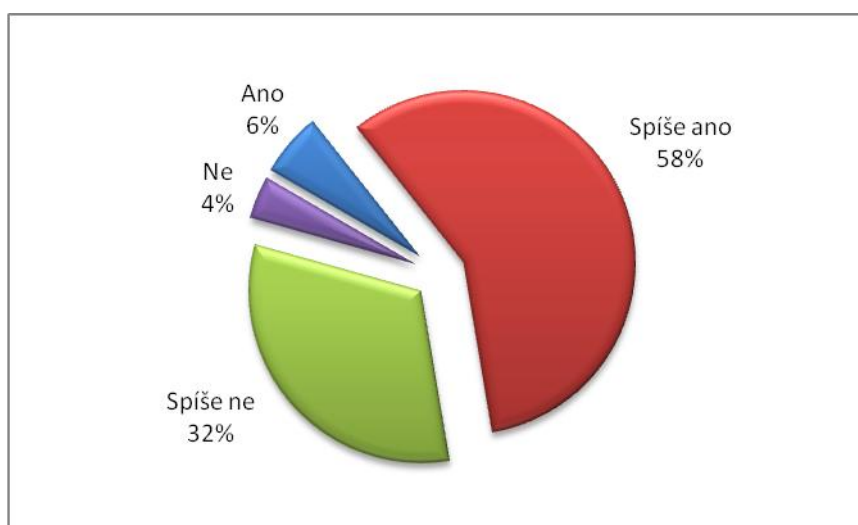
I přesto, že se v Hulíně pravidelně pořádá řada akcí, 77% odpovídajících by chtělo kulturních akcí pro veřejnost více. Zájem obyvatel je vysoký a pořádané akce jsou provázány vysokou účastí veřejnosti. V následující tabulce je vyjádřena spokojenost s akcemi kulturními, pro děti, mládež a seniory, dále s činností knihovny, kulturního klubu a městského úřadu. U aritmetického průměru platí: 1 – nejméně spokojen/a, 5 – nejvíce spokojen/a.

Tab. 6. Spokojenost se službami (Zdroj: vlastní tvorba)

	Aritmetický průměr	POŘADÍ
Knihovna	3,82	1.
Akce pro děti	3,28	2.
Akce pro seniory	3,11	3.
Kulturní akce	3,09	4.
Kulturní klub	3,08	5.
Akce pro mládež	2,92	6. - 7.
Činnost městského úřadu	2,92	6. - 7.

Otázky č. 9 a č. 10: Spokojenost s kvalitou životního prostředí ve městě Hulíně

Z dotazníků vyplývá, že 92% odpovídajících třídí odpad. V Hulíně se nachází sběrný dvůr, dostatečné množství sběrných kontejnerů na tříděný odpad a především sídlo dobrovolného svazku obcí RESO. Hlavním cílem Regionálního ekologického sdružení obcí je péče o životní prostředí a ekologii. S kvalitou životního prostředí je spokojena více jak polovina respondentů (64%). Nejméně jsou spokojeni (stejně jako se vzhledem města) ti lidé, kteří bydlí kolem hlavní silnice (60%). Dále je nespokojeno 63% respondentů bydlících v sídelní jednotce U nádraží. Tento výsledek se dal očekávat, protože v této části města stojí strojírenská firma Pilana Hulín, vlakové nádraží a v blízkosti již zmiňovaná rychlostní komunikace.

Obr. 8. Graf – spokojenost s kvalitou životního prostředí ve městě Hulíně (Zdroj: vlastní tvorba)

Otázky č. 11 a č. 12: Spokojenost s celkovým vzhledem města

Celkový vzhled města je jednou z problémových oblastí. 52% není spokojeno nebo je spíše nespokojeno. Nejvíce jsou lidé spokojeni (70%) na sídlišti Sadová, kde v posledních letech probíhala revitalizace a oprava dětských hřišť. Jak již bylo zmíněno výše, nejméně jsou spokojeni lidé, kteří bydlí v místech kolem hlavní silnice (67%).

Podle odpovídajících by se město mělo zaměřit na rekonstrukci náměstí, zlepšit stav městského parku, především chodníků, zvýšit počet parkovacích míst a dotáhnout do konce realizaci lesoparku Nivky. Lidé jsou nespokojeni s velkým množstvím kácení zeleně v posledních letech a s vandalismem. Následující tabulka ukazuje spokojenost s hlučností ve dne a v noci, se vzhledem sídlišť, odvozem odpadů a čistotou ulic, s parky a zelení obecně. U aritmetického průměru platí: 1 – nejméně spokojen/a, 5 – nejvíce spokojen/a.

Tab. 7. Vyhodnocení otázky č. 12 (Zdroj: vlastní tvorba)

	Aritmetický průměr	POŘADÍ
Odvoz odpadů a čistota ulic	3,25	1.
Hlučnost v noci	3,17	2.
Kvalita ovzduší	3,13	3.
Hlučnost ve dne	3,08	4.
Vzhled sídlišť	3,04	5.
Parky a zeleň obecně	2,65	6.

Otázka č. 13: Informovanost o dění ve městě Hulíně

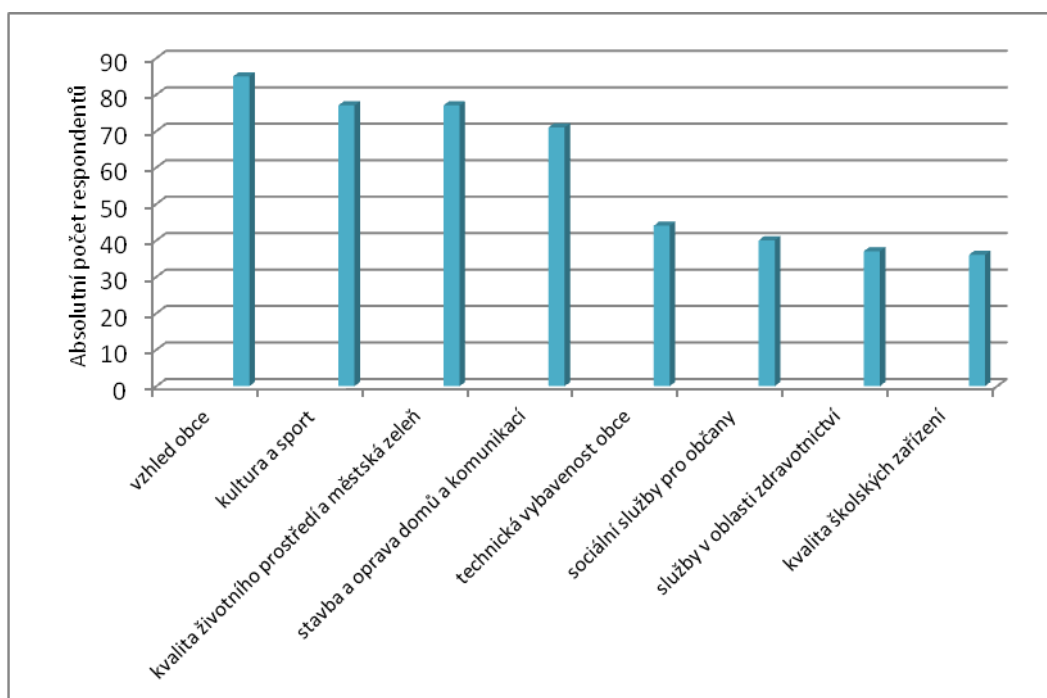
75% respondentů si myslí, že informovanost o dění ve městě Hulíně je na dobré úrovni. Nutno poznamenat, že výši procent ovlivnili lidé, kteří bydlí ve středu města. Kladně se vyjádřilo 82% z nich. Stojí zde budova městského úřadu i úřední deska města.

Protože 81% lidí chtělo znát výsledky tohoto dotazníkové šetření, byly výsledky zveřejněny v měsíčníku Huliňan. Jedná se o Zpravodaj radnice, který vydává město Hulín a zveřejnění proběhlo pod názvem „Jak jsme spokojeni se svým městem?“ v čísle 4/2012. Dále o výsledky projevila zájem redaktorka Mladé fronty DNES, paní Petra Procházková, která na zákla-

dě výsledků dotazníkového šetření a vyjádření pana Zdeňka Váni, vedoucího odboru správy majetku města Hulína, napsala článek s názvem „Lidem v Hulíně vadí náměstí a park. Chválí opravená sídliště“. Zveřejněn byl dne 14. 5. 2012. Pod názvem „Studentka zkoumala život v Hulíně, lidé kritizovali parky a náměstí“ proběhlo jeho zveřejnění na internetových stránkách deníku.

Otázka č. 14: Oblasti, ve kterých by se mělo město dále rozvíjet

Potvrzení, že obyvatelé nejsou se vzhledem obce spokojeni, vyplývá i z následujícího grafu. Jsou v něm vyznačeny oblasti, ve kterých by se mělo město podle respondentů nejvíce rozvíjet. 59% všech odpovídajících se shodlo, že důraz by měl být kladen na vzhled města, 54% se dále shodlo na oblastech kultury a sportu a stejné procento (54%) je nespokojeno s kvalitou životního prostředí a městské zeleně.

Obr. 9. Graf – oblasti, ve kterých by se mělo město dále rozvíjet (Zdroj: vlastní tvorba)

Otázka č. 15: Spolupodílení se na rozhodování o městě

52% odpovídajících by se chtělo podílet na rozhodování o městě. Protože je spolupodílení se občanů na rozhodování o městě velmi důležitou součástí trvale udržitelného rozvoje, je

pozitivní, že více než polovina odpověděla na otázku kladně, přesto se nejedná o číslo nijak výrazné. Negativně reagovali v mnoha případech důchodci, kteří by dříve chtěli, ale nyní se již zapojovat nechtějí.

7.2 Dotazník pro Městský úřad Hulín

Město Hulín doposud není zapojeno mezi žádný z projektů, které podporují trvale udržitelný rozvoj, a nespolupracuje s žádnou organizací. V nejbližší době se změna ani neplánuje. Do budoucna město plánuje zpracování strategických plánů. Podle Městského úřadu Hulín má město zatím z dlouhodobých plánů zpracovaný pouze územní plán, který podléhá veřejnému projednání a v současné době se připravuje zpracování nového. V rámci něj jsou vyčleněna nová místa pro rekreaci a sport, jejichž počet by si lidé přáli zvýšit.

Na nespokojenost se vzhledem obce reagovala radnice jednoznačně. Několik posledních let radnice investovala hlavně do oprav sídliště. Dvě sídliště ze tří sídlišť jsou již opravena. Jedná se o menší sídliště Višňovce a Sadová. V rámci těchto sídlišť jsou postavena i nová dětská hřiště. Výhledově od roku 2013 by měla být zahájena revitalizace i posledního velkého sídliště Družba s tím, že i v rámci této akce se plánuje obnova dětských hřišť. Podle městského úřadu jsou v rámci revitalizací sídlišť před zpracováním projektů zasílány dotazníky všem občanům dotčeného sídliště. Lidé by je měli vyplnit a odevzdat na radnici. Návratnost vyplněných dotazníků je však pouze cca 10%.

S výsledkem, že park za koupalištěm je nevzhledný, městský úřad souhlasí. Na regeneraci náměstí existuje projekt Urbanisticko architektonická studie náměstí. Především by chtěla odstranit betonový podstavec pod sochu a kašnu a chce vybudovat skutečné náměstí. Kvalitu životního prostředí a městskou zeleň má zvýšit již zmíněný lesopark Nivky, na jehož vybudování je už podána žádost na OPŽP.

8 SWOT ANALÝZA

Tab. 8. SWOT analýza (Zdroj: vlastní tvorba)

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> · celková spokojenost obyvatel s městem · projekt Ekoškola · činnost knihovny · dostatečná infrastruktura pro volnočasové aktivity zaměřené na děti a seniory · dostatek sběrných kontejnerů na tříděný odpad · dostupný sběrný dvůr · čistička odpadních vod · relativně kvalitní životní prostředí · informovanost o dění ve městě · kvalita školských zařízení · Zdravá krajina (Záhlinické rybníky) · nízké procento dojíždějících lidí za prací mimo město Hulín 	<ul style="list-style-type: none"> · nevyhovující vzhled města · nevyhovující stav veřejných prostranství · nedostatek míst a zařízení pro sport a volný čas · nedostatek kulturních akcí pro veřejnost · vyšší podíl starší generace · vandalismus · klesající stav počtu obyvatel · nízké povědomí občanů o problematice trvale udržitelného rozvoje · město není zapojeno v žádném z projektů naplňujících trvale udržitelný rozvoj (NSZM ČR, databáze MA21 aj.)
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> · realizace regenerace městského parku a náměstí · dobudování lesoparku Nivky · zájem občanů o dění ve městě a jejich zapojení do procesu MA21 · úprava koryta řeky Rusavy · vybudování protizáplavových bariér · zlepšení propagace města · zapojení města do MA21 · zvýšení spokojenosti občanů při řešení otázek rozvoje města pomocí metody MA21 · plánování zpracování strategických plánů 	<ul style="list-style-type: none"> · zátopová oblast řeky Rusavy (hrozba dalších velkých povodní) · snížení kvality životního prostředí důsledkem nedostatku zeleně · pokles zájmu mládeže o volnočasové aktivity · nedostatek finančních prostředků města kvůli dobudování infrastruktury pro volnočasové aktivity · absence sponzorů · zvyšující se tempo úbytku obyvatel města následkem vzrůstající nespokojenosti s kvalitou života ve městě, nabízenými službami a vzhledem města

9 APLIKACE PRINCIPŮ TRVALE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE NA PŘÍKLADU MĚSTA HULÍNA

Ze získaných poznatků vyplývá, že aplikace principů trvale udržitelného rozvoje na místní úrovni je komplexním procesem, který je složen z navzájem propojených základních součástí. Výstupem bakalářské práce je návrh a popis možného způsobu zapojení města Hulína do MA21.

První důležitou podmínkou je existence osoby, která se o proces začne zajímat, nastartuje jej a dále jej bude zajišťovat. V případě člena místní samosprávy se zastupitelstvo města shodne na jedné osobě, která bude vykonávat tzv. koordinátora. Případně se může jednat o tzv. koordinační tým, který si musí hned na začátku stanovit a ujasnit pravidla. Neznamená to ale, že by se zastupitelstvo nebo rada obce o proces dále nezajímaly, protože se jedná o věc celého města, která jeho chod do značné míry ovlivňuje. V případě města Hulína by mohl být navrhnout jeden z celkem šesti pracovníků odboru rozvoje města a životního prostředí. Iniciace ale nemusí vycházet pouze z místní samosprávy, ale podnět mohou dát například neziskové organizace, zájmová sdružení nebo podnikatelé. Důvodem, proč není možné vhodného koordinátora najít, může být administrativní zátěž. Dlouhodobě je snaha tuto zátěž snižovat, což se ale nedaří podle představ. K rozvoji trvale udržitelného rozvoje to nepřispívá a navíc je to finančně náročné. Pokud by se chtělo město Hulín zapojit do programu místní Agenda 21, musel by koordinátor vyplnit dotazník s informacemi o MA21, na kterém se projeví zájem o zápis do MA21 a alespoň jednou za rok by měl za úkol aktualizovat informace ve formuláři na internetu, protože zpětná vazba o stavu MA21 je nezbytnou součástí procesu.

Při směřování k trvale udržitelnému rozvoji je nutné zkvalitnit činnost veřejné správy, strategicky plánovat v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje a zapojit veřejnost/občany do plánování a rozhodování o rozvoji obce. Čím více bude zapojeno lidí, tím kvalitnější proces bude. Právě nezbytná spolupráce s veřejností je ve městě Hulíně komplikovaná. Protože dotazníkové šetření ukázalo, že na rozhodování o městě by se chtělo spolupodílet jen něco málo přes polovinu odpovídajících, je nezbytné pozitivně občany ovlivnit. Přesvědčit je, že na jejich názoru záleží a zvýšit u nich pocit zodpovědnosti za rozvoj města. Úspěšným krokem by mohlo být například pořádání veřejných jednání a osvětových kampaní. Především

se musí chtít zapojit sami, nesmí být nuceni, protože to obecně dosažení určitého cíle nepřináší.

Základem úspěšného přechodu k trvale udržitelnému rozvoji jsou informace, které je potřeba získat, transformovat, přenášet a využívat. V první řadě je tedy nutné občany města informovat o problematice trvale udržitelného rozvoje. Oznamit lidem, že hlavní myšlenkou udržitelného rozvoje je zachování podmínek pro kvalitní život pro další generace. Informovanost o této problematice je prokazatelně na velmi nízké úrovni. Odborná přednáška na toto téma by se mohla pro veřejnost konat v městské knihovně. Zde se pravidelně konají výstavy, přednášky, diskuze nebo Akademie 3. věku. Například výstava o Lesoparku Nivky pořádaná v roce 2009 městskou knihovnou ve spolupráci s odborem životního prostředí města Hulína přispěla k tomu, že se záměr vybudovat lesopark dostal do širokého podvědomí a vyvolal četné diskuze. Důkazem toho je, že také v dotazníku se objevilo několik názorů, že by se měla dokončit jeho realizace, aby projekt nezůstal pouze na papíře. Pozvánky na takové akce jsou otištěny v měsíčníku, na informačních letácích a plakátech, webových stránkách města i knihovny a občané jsou zváni také prostřednictvím městského rozhlasu. Zájem občanů vyplývá z poznatků, že dotazníkové šetření vykázalo dobrou návratnost, respondenti se shodli, že informovanost o dění ve městě Hulíně je na dobré úrovni, nejvíce jsou spokojeni se službami městské knihovny a chtěli znát výsledky dotazníkového šetření. Začít s informováním je možné již u dětí. Díky tomu, že je místní základní škola zapojena do projektu Ekoškola, bylo by dobré využít povinnou environmentální výchovu. Veřejnost lze dále zapojit prostřednictvím dotazníků, kulatých stolů, výstav, individuálních hloubkových rozhovorů, případových studií nebo jejím pozorováním. Podmínkou ale musí být oboustranné respektování názorů a důvěra, která ve městě není příliš na vysoké úrovni. Tento proces nevyžaduje změnu „revoluční“, ale zásadní. Činnost procesu je reflektována a vyžaduje cílevědomé úsilí, kdy vytyčené cíle musí být dosažitelné. Trvalá udržitelnost je procesem dlouhodobým a globálním. Je potřeba se zaměřit na situace lidí jako jednotlivých osobností, společenské instituce, ekonomiku a životní prostředí.

Na druhou stranu práce s veřejností přináší i svá rizika. Je mnohem lepší plánovat realisticky a informovat občany o všech pozitivních i negativních dopadech, než vyvolat falešné naděje. Protože jsem zastáncem zpětné vazby, doporučuji kontrolu a průběžné informování o aktuálním stavu. Může znamenat ocenění nebo kritiku, obě možnosti jsou ale potřebné. Dále je příznivé si uvědomit, že se jedná o finančně i časově náročný proces, ale tato investice se

vrátí. Stejně jako je nutné budovat vztahy s občany a partnery, je důležité zaměřit pozornost i na vnější vztahy, které mohou celý proces posílit.

Dalším krokem, který musí město uskutečnit, pokud by se chtělo zapojit do MA21, je zpracovat dlouhodobou strategii v oblasti udržitelného rozvoje. Součástí by měl být akční plán. Město Hulín v současné době nemá vypracovaný žádný koncept trvale udržitelného rozvoje. Z dlouhodobých plánů má zpracovaný pouze územní plán, jehož hlavním cílem je účelně využívat území.

Město by se mělo omezit především na ty aktivity, které jsou prokazatelně škodlivé pro životní prostředí. Naopak například kultura, vzdělávání a sporty udržitelnému vývoji nijak neodporují. Podpora trvale udržitelného rozvoje by znamenala pozitivní vliv na řadu oblastí, které se ukázaly jako problematické. Především by se zlepšila tolik potřebná komunikace mezi městským úřadem a občany a komunikace mezi lidmi navzájem, dále společenský život, kvalita bydlení, doprava, infrastruktura, ekonomická úroveň a rozvoj, zaměstnanost, výchova a vzdělávání, sociální péče, zdraví, příroda a zeleň obecně.

Množství a kvalita zeleně, klidná a příjemná místa, kde mohou lidé trávit svůj volný čas, relaxovat a odpočívat, jsou důležitými faktory ve spokojenosti a kvalitě života obyvatel. Nutno však připomenout, že na volných plochách dochází k častým devastacím zeleně. Vandalismus není v Hulíně nijak neobvyklým jevem. K narušování také stále dochází emisemi z dopravy, především z nákladních aut, i když se tato situace výrazně zlepšila otevřením již zmiňované rychlostní komunikace.

Důležitou otázkou je finanční stránka. Na internetových stránkách CENIA lze nalézt kromě základních informací nebo rad i finanční podporu (revolvingový fond PHARE, granty a dotace). Již několikrát bylo zmiňováno, že do procesu je zapojena i veřejnost, partneři a všichni, kdo se o problematiku zajímají. Město by také mělo využít jako inspiraci databázi osvědčených postupů DobráPraxe.

Jedním z Kriteříí MA21 je prezentace činností a výstupů MA21. Prvním ukazatelem je aktualizace webových stránek s informacemi o MA21. Město Hulín má webové stránky, na kterých je prováděna pravidelná aktualizace akcí a událostí ve městě, ale například statistické údaje jsou šest let staré. Proto by byla potřeba se na oficiální stránky města více zaměřit, důsledněji se jim věnovat a častěji je aktualizovat. Druhým ukazatelem je uveřejňování

zpráv o MA21 a to v místních/regionální/celostátních médiích. Město Hulín by mohlo z tištěných médií využít mimo jiné měsíčník Huliňan nebo Týdeník Kroměřížska.

Trvalá udržitelnost ve městě Hulíně není nemožná a představovala by novou moderní metodu při řízení města. Má dobré předpoklady a otevřenou budoucnost, protože jsem se nesečkala s žádným radikálním zavrnutím tohoto projektu. Zájmem a zodpovědností města by mělo být hledání cest k trvale udržitelnému rozvoji. Ovlivněno je zdraví lidí a zvýšena atraktivita města.

Závěrečné shrnutí zásadních doporučení:

Tab. 9. Shrnutí zásadních doporučení (Zdroj: vlastní tvorba)

Koordinátor	Zvolit tzv. koordinátora; tuto funkci by mohl vykonávat jeden z pracovníků odboru rozvoje města a životního prostředí.
Informovanost	Zvýšit informovanost o problematice trvale udržitelného rozvoje prostřednictvím městské knihovny a základní školy zapojené do projektu Ekoškola.
Zapojení veřejnosti	Zapojit veřejnost do plánování a rozhodování o rozvoji obce, zlepšit potřebnou komunikaci mezi městským úřadem a občany a komunikaci mezi lidmi navzájem, docílit oboustranného respektování názorů a důvěry prostřednictvím dotazníků, kulatých stolů, výstav, individuálních hloubkových rozhovorů nebo případových studií.
Spokojený a kvalitní život obyvatel	Zaměřit se na vzhled města, přírodu, zeleň obecně a společenský život s cílem spokojeného a kvalitního života obyvatel.
Strategie	Zpracovat dlouhodobou strategii v oblasti udržitelného rozvoje a akční plán.
Inspirace	Inspirovat se databází osvědčených postupů DobráPraxe, internetovými stránkami organizací podporujících trvale udržitelný rozvoj a městy zapojenými do projektu MA21.
Webové stránky	Důsledněji se věnovat oficiálním stránkám města a častěji je aktualizovat.
Propagace	Propagovat aktivity města například v měsíčníku Huliňan nebo Týdeníku Kroměřížska.

ZÁVĚR

V posledních letech je lidem stále více nabízeno slovní spojení trvale udržitelný rozvoj. Dává odpověď na otázku, jak se má společnost chovat, aby nepoškozovala sama sebe. Pojem je sice mladý (objevil se v roce 1987), ale je v současné době uznáván jako komplexní a propracovaná strategie na místní, regionální i planetární úrovni a má potenciál do budoucna. Programem pro uplatňování principů trvale udržitelného rozvoje na lokální a regionální úrovni je místní Agenda 21.

Cesta k trvale udržitelnému rozvoji je podmíněna kvalitou veřejné správy a zapojením místní samosprávy. Projekty vedené k trvale udržitelnému rozvoji by však byly neefektivní, kdyby byli občané i nadále dostatečně neinformováni. Oblast životního prostředí považuje široká veřejnost za něco, co se jich přímo nedotýká a k rozhodování v této oblasti se pochopitelně staví velmi neochotně. Domněnka je to však mylná, proto je nesmírně důležitá informovanost a vzdělávání. Propagací a osvětou, zajímavou formou a dobrým časem konání by se dalo dosáhnout dobré informovanosti občanů města. Podle mého názoru by principy udržitelného rozvoje přinesly do každého města pozitivní změny spojené například se zdravím obyvatel.

Mezi cíle trvale udržitelného rozvoje jsou zařazeny trvale udržitelný rozvoj území, spokojenost občanů a zajištění vysoké kvality života a životního prostředí v obci/regionu. Kvalita života znamená zdraví a pohodu, pocit bezpečí a zabezpečení nebo důstojné místo ve společnosti a sociální uznání. Zdravou a nepoškozenou přírodu lidé potřebují pro spokojený život i pro získávání surovin a zdrojů pro ekonomickou výrobu. To je potřeba lidem připomínat a informovat je. V ekologické oblasti nevyvíjí veřejnost příliš vysoký tlak na politiky a politikům to vyhovuje, protože vědí, že v této oblasti nemohou za čtyřleté období vykazovat větší úspěchy.

Výsledkem bakalářské práce je splnění zadaného cíle. Po prostudování si odborné literatury, analýze města Hulína, analýze měst podporujících trvale udržitelný rozvoj a po provedení dotazníkových šetření byl navržen postup a možnosti aplikace principů trvale udržitelného rozvoje na místní úrovni na příkladu města Hulína. Hodně aktivit, které ve městě probíhají, by se dalo nazvat místní Agendou. Patří mezi ně obnova památek, péče o krajinu nebo péče o starší občany. Neznamená to tedy něco, co by se muselo začít úplně od začátku. Jde jen o to, aby se do takových programů zapojilo místní i širší společenství a taková spolupráce

byla dlouhodobá a jasně stanovená. Z práce jasně vyplývá, že i v menším městě je možno trvale udržitelný rozvoj podporovat.

Před vypracováním bakalářské práce jsem absolvovala čtyřtýdenní praxi na Městském úřadě v Hulíně. Protože jsem nejdéle pracovala na odboru rozvoje města a životního prostředí, byla jsem aktivně zapojena do řešené problematiky a získala jsem potřebné informace a novou zkušenost. O tuto práci byl projeven zájem a vyvolala řadu diskuzí a nových námětů, což považuji za její největší přínos. Oblast trvale udržitelného rozvoje mě oslovila natolik, že bych se jí chtěla věnovat i nadále.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje:

- [1] DUŠEK, Jiří, PÁNA, Lubomír a kol., 2010. *Udržitelný rozvoj v evropských regionech*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. ISBN 978-80-86708-90-4.
- [2] JENÍČEK, Vladimír, 2010. *Vyvážený rozvoj: na globální a regionální úrovni*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-195-6.
- [3] MEZŘICKÝ, Václav, 2005. *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-003-8.
- [4] MOLDAN, Bedřich, 2003. *(Ne)udržitelný rozvoj: ekologie – hrozba i naděje*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0769-7.
- [5] MOLDAN, Bedřich, 2006. *Ekologická dimenze udržitelného rozvoje*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246.0246-6.
- [6] MOLDAN, Bedřich a kol., 1997. *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí: situace v České republice*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-434-9.
- [7] NÁTR, Lubomír, 2005. *Rozvoj trvale neudržitelný*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0987- 8.
- [8] ÚŘAD VLÁDY ČR, 2004. *Strategie udržitelného rozvoje České republiky*. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 80-86734-42.0. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/\\$FILE/KM-SUR_CR-20100114.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/$FILE/KM-SUR_CR-20100114.pdf)
- [9] ÚŘAD VLÁDY ČR, 2010. *Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky*. Praha: Ministerstvo životního prostředí. ISBN 987-80-7212-536-4. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/\\$FILE/KM-SRUR_CZ-20100602.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/$FILE/KM-SRUR_CZ-20100602.pdf)
- [10] WOKOUN, René et al., 2008. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. Rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-086-4.

Internetové zdroje:

- [11] About ICLEI, ©2008. *ICLEI: Local Governments for Sustainability* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.iclei.org/index.php?id=about>
- [12] Aktivity, 2012. *TIMUR: Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.timur.cz/indikatory/aktivity.html>
- [13] Brazílie: Na summitu Rio+20 nepůjde jen o životní prostředí, ale i o boj s chudobou, 29. 2. 2012. *Ekolist.cz* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/brazilie-na-summitu-rio-20-nepujde-jen-o-zivotni-prostredi-ale-i-o-boj-s-chudobou>
- [14] Českomoravský štěrk, ©2012. *HeidelbergCement Group* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: http://www.heidelbergcement.com/cz/cs/country/o_skupine/cms/index.htm
- [15] Databáze MA21, 2012. *Místní Agenda 21* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://ma21.cenia.cz/Default.aspx>
- [16] DataPlán, ©2011. [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://dataplan.info/cz/home>
- [17] Demografická ročenka krajů 2001 až 2010, ©2012. *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/4027-11>
- [18] Demografická ročenka měst (2001 až 2010), ©2012. *ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/4018-11>
- [19] DobráPraxe, ©2010. [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://dobrapraxe.cz/>
- [20] Ekologická stopa, 2012. *TIMUR: Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.timur.cz/ekologicka-stopa/ekologicka-stopa-17.html>

- [21] Historie Týmové iniciativy pro místní udržitelný rozvoj, 2012. *TIMUR: Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.timur.cz/timur/historie-tymove-iniciativy-pro-mistni-udrzitelny-rozvoj.html>
- [22] Hulín, 2012. *Oficiální stránky města Hulín* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.hulin.cz/>
- [23] Hulín, ©2011. *RIS: Regionální Informační Servis* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=588491>
- [24] Indikátory ECI historie, 2012. *TIMUR: Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.timur.cz/indikatory/indikatory-eci-historie-31.html>
- [25] Indikátory ECI/TIMUR, 2012. *TIMUR: Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.timur.cz/indikatory/indikatory-eci-timur-31.html>
- [26] KOMUNITNÍ KAMPANĚ NSZM ČR, ©2012. *Národní síť Zdravých měst ČR* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://zdravamesta.cz/index.shtml?apc=r2082287t>
- [27] Kritéria MA21, 2012. *Místní Agenda 21* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://ma21.cenia.cz/Z%C3%A1kladn%C3%ADinformaceoMA21/KriteriaMA21/tabid/93/language/cs-CZ/Default.aspx>
- [28] Kroměříž, ©2012. *Národní síť Zdravých měst ČR* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://zdravamesta.cz/index.shtml?apc=r2081914t>
- [29] Letovice, ©2011. *RIS: Regionální Informační Servis* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=581917>
- [30] Letovice, ©2012. *Národní síť Zdravých měst ČR* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://zdravamesta.cz/index.shtml?apc=1480347r>
- [31] Město Přeštice je členem těchto organizací, 2012. *Samospráva města Přeštice* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.prestice-mesto.cz/samosprava/mesto-prestice-je-clenem-techto-organizaci>

- [32] Městský Úřad Hulín, 2012. *Oficiální stránky města Hulín* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.hulin.cz/radnice/zakladni-udaje>
- [33] Místní Agenda 21, 2012. *ISSaR: Informační systém statistiky a reportingu* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://issar.cenia.cz/issar/page.php?id=1905>
- [34] MÍSTNÍ AGENDA 21, ©2012. *Národní síť Zdravých měst ČR* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://zdravamesta.cz/index.shtml?apc=r2081922t>
- [35] Novinka z vlády: 11. ledna byla schválena Koncepce podpory místní Agendy 21 v ČR, ©2012. *Národní síť Zdravých měst ČR* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://zdravamesta.cz/index.shtml?apc=r2211200n>
- [36] O místní Agendě 21, 2012. *CENIA: česká informační agentura životního prostředí* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSI0KM](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSI0KM)
- [37] Obec Hulín: podrobné informace, ©2011. *Územně identifikační registr ČR* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.uir.cz/obec/588491/Hulin>
- [38] Obec Letovice: podrobné informace, ©2011. *Územně identifikační registr ČR* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.uir.cz/obec/581917/Letovice>
- [39] Obec Přeštice: podrobné informace, ©2011. *Územně identifikační registr ČR* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.uir.cz/obec/558249/Prestice>
- [40] Partnerství, 2012. *TIMUR: Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.timur.cz/partnerstvi/partnerstvi.html>
- [41] Počet obyvatel v obcích, 2012. *MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>
- [42] Proces Životní prostředí pro Evropu, ©2012. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/proces_zp_evropa
- [43] Profil organizace, 2012. *CENIA: česká informační agentura životního prostředí* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGQWNOT](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGQWNOT)

- [44] Přeštice, ©2011. *RIS: Regionální Informační Servis* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=558249>
- [45] Přírodní park Záhlinické rybníky, 2011. *Chráněná území prostředí* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://nature.hyperlink.cz/>
- [46] Rada vlády pro udržitelný rozvoj, ©2009. *Pracovní skupina pro udržitelný rozvoj regionů, obcí a měst* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://psur.mmr.cz/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Rada-vlady-pro-udrzitelny-rozvoj-a-jeji-organy>
- [47] Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future, 2012. *UN Documents: Gathering a Body of Global Agreements* [online]. [cit. 2012-04-30]. Dostupné z: <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>
- [48] Služby CENIA, 2012. *CENIA: česká informační agentura životního prostředí* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/CENMSFVTRH3N](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/CENMSFVTRH3N)
- [49] Společné evropské indikátory, 2012. *Zelená životu.cz* [online]. [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://www.zelenazivotu.cz/index.php/component/content/article/4-novinky/15-spolene-evropske-indikatory>
- [50] Společné evropské indikátory, ©2012. *LITOMĚŘICE ZDRAVÉ MĚSTO* [online]. [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://zdravemesto.litomerice.cz/indikatory-ur/spolecne-evropske-eci.html>
- [51] Udržitelný rozvoj, 2012. *CENIA: česká informační agentura životního prostředí* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHV0HSB](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHV0HSB)
- [52] Udržitelný rozvoj, ©2005. *Ministerstvo financí ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/udrzitelny_rozvoj.html
- [53] Udržitelný rozvoj, ©2012. *LITOMĚŘICE ZDRAVÉ MĚSTO* [online]. [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://zdravemesto.litomerice.cz/zakladni-info/udrzitelny-rozvoj.html>

- [54] What is Sustainable Development? ©2012. *Iisd: International Institute for Sustainable Development* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.iisd.org/sd/>
- [55] Základní dokumenty udržitelného rozvoje, ©2009. *Pracovní skupina pro udržitelný rozvoj regionů, obcí a měst* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://psur.mmr.cz/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-dokumenty>
- [56] Základní informace, ©2012. *Národní síť Zdravých měst ČR* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: http://dataplan.info/img_upload/f96fc5d7def29509aeffc6784e61f65b/nszm_zaklinfo_1110.pdf
- [57] Základní informace o místní Agendě 21 v České republice, 2012. *Místní Agenda 21* [online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://ma21.cenia.cz/Z%C3%A1kladn%C3%ADinformaceoMA21/tabid/85/language/cs-CZ/Default.aspx>
- [58] Základní organizace Českého svazu ochránců přírody 60/14 Via Hulín, 2012. *ZO ČSOP Via Hulín* [online]. [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://nature.hyperlink.cz/via/index.htm>
- [59] Zákon o životním prostředí, ©2012. *Ministerstvo životního prostředí České republiky* [online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/5b17dd457274213ec12572f3002827de?OpenDocument>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

§	paragraf
aj.	a jiné
atd.	a tak dále
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ECI	Společné evropské indikátory
EU	Evropská unie
MA21	Místní Agenda 21
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
např.	například
NSZM ČR	Národní síť Zdravých měst České republiky
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OSN	Organizace spojených národů
PS MA21	Pracovní skupina pro místní Agendy 21
RVUR	Rada vlády pro udržitelný rozvoj
Sb.	Sbírka (zákona)
TIMUR	Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj
tzv.	takzvaně
UNCED	Konference OSN o životním prostředí a rozvoji
WCED	Světová komise pro životní prostředí a rozvoj
WHO	Světová zdravotnická organizace

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Tři pilíře udržitelnosti</i>	18
<i>Obr. 2. Schéma strategických dokumentů</i>	28
<i>Obr. 3. Přehled MA21 v ČR v roce 2011 – obce</i>	31
<i>Obr. 4. Přehled členů NSZM ČR k 1. říjnu 2011</i>	33
<i>Obr. 5. Graf – celková spokojenost s městem Hulínem</i>	48
<i>Obr. 6. Graf – spokojenost s mezilidskými vztahy ve městě Hulíně.....</i>	48
<i>Obr. 7. Graf – spokojenost s možnostmi zaměstnání ve městě Hulíně.....</i>	49
<i>Obr. 8. Graf – spokojenost s kvalitou životního prostředí ve městě Hulíně.....</i>	50
<i>Obr. 9. Graf – oblasti, ve kterých by se mělo město dále rozvíjet</i>	52
<i>Obr. 10. Podle lidí náměstí rozhodně nepatří k nejvábnějším místům Hulína.....</i>	78

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Celosvětové konference věnované problematice trvale udržitelného rozvoje</i>	20
<i>Tab. 2. Vývoj počtu registrovaných subjektů v MA21 v letech 2006 – 2011.....</i>	31
<i>Tab. 3. Základní informace – město Hulín.....</i>	37
<i>Tab. 4. Vývoj počtu obyvatel města Hulína a Zlínského kraje v letech 2001 – 2010</i>	38
<i>Tab. 5. Základní informace – město Letovice, město Přeštice, město Hulín.....</i>	42
<i>Tab. 6. Spokojenost se službami</i>	50
<i>Tab. 7. Vyhodnocení otázky č. 12</i>	51
<i>Tab. 8. SWOT analýza.....</i>	54
<i>Tab. 9. Shrnutí zásadních doporučení.....</i>	58

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Dotazník pro občany města Hulína.
- P II Dotazník pro Městský úřad Hulín.
- P III Přehled Kritérií MA21.
- P IV Studentka zkoumala život v Hulíně, lidé kritizovali parky a náměstí.

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO OBČANY MĚSTA HULÍNA

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Petra Budínová, studuji na Fakultě managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a v rámci realizace bakalářské práce na téma **Aplikace principů trvale udržitelného rozvoje na místní úrovni na příkladu města Hulína** provádím dotazníkové šetření mezi občany města Hulína.

Proto se na Vás obracím s prosbou o vyplnění níže uvedeného dotazníku, který je **anonymní**, proto se nikam nepodepisujete.

Cílem tohoto šetření je v první řadě zjistit informovanost občanů města Hulína v oblasti trvale udržitelného rozvoje a také zjistit spokojenost obyvatel s kvalitou života ve městě.

Při vyplňování dotazníku zakroužkujte vždy **jednu** odpověď. Tam, kde je to napsáno, můžete zakroužkovat i více odpovědí.

Předem Vám děkuji za Váš čas a spolupráci.

1) Slyšel/a jste někdy následující pojmy?

trvale udržitelný rozvoj	ano/ne
místní Agenda 21	ano/ne
Národní síť Zdravých měst	ano/ne

Znáte význam těchto pojmů?

ano/ne
ano/ne
ano/ne

2) Jak jste celkově spokojen/a s městem Hulínem, jako s místem, kde žijete a pracujete?

a) velmi spokojen/a	b) spíše spokojen/a
c) spíše nespokojen/a	d) velmi nespokojen/a

3) Jak jste spokojen/a s mezilidskými vztahy ve městě Hulíně?

a) velmi spokojen/a	b) spíše spokojen/a
c) spíše nespokojen/a	d) velmi nespokojen/a

4) Jak jste spokojen/a s možnostmi zaměstnání ve městě Hulíně?

- a) velmi spokojen/a b) spíše spokojen/a
c) spíše nespokojen/a d) velmi nespokojen/a

5) Dojíždíte denně za prací nebo do školy mimo město Hulín?

- a) ano b) ne

6) Je podle Vašeho názoru ve městě Hulíně dostatek míst a zařízení pro sport a volný čas?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne

7) Chtěl/a byste ve městě Hulíně více kulturních akcí pro veřejnost?

- a) ano b) ne

8) Jste spokojen/a s následujícími službami?

- Ohodnoťte následující položky podle spokojenosti (1 – nejméně spokojen/a, 5 – nejvíce spokojen/a)

Činnost městského úřadu	1	2	3	4	5
Kulturní klub	1	2	3	4	5
Knihovna	1	2	3	4	5
Kulturní akce	1	2	3	4	5
Akce pro děti	1	2	3	4	5
Akce pro mládež	1	2	3	4	5
Akce pro seniory	1	2	3	4	5

9) Jste spokojen/a s kvalitou životního prostředí ve městě Hulíně?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne

10) Třídíte odpad?

- a) ano b) ne

11) Jste spokojen/a s celkovým vzhledem města Hulína?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne

12) Jste spokojen/a s následujícími položkami?

- Ohodnoťte následující položky podle spokojenosti (1 – nejméně spokojen/a, 5 – nejvíce spokojen/a)

Parky a zeleň obecně	1	2	3	4	5
Vzhled sídlišť	1	2	3	4	5
Odvoz odpadů a čistota ulic	1	2	3	4	5
Kvalita ovzduší	1	2	3	4	5
Hlučnost v noci	1	2	3	4	5
Hlučnost ve dne	1	2	3	4	5

13) Je informovanost o dění ve městě Hulíně na dobré úrovni?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne

14) Ve kterých oblastech by se mělo město dále rozvíjet?

- Možnost výběru více odpovědí

- a) vzhled obce
- b) stavba a oprava domů a komunikací
- c) sociální služby pro občany
- d) kvalita školských zařízení
- e) služby v oblasti zdravotnictví
- f) kultura a sport
- g) kvalita životního prostředí a městská zeleň
- h) technická vybavenost obce

15) Chtěl/a byste se spolupodílet na rozhodování o městě?

- a) ano b) ne

16) Chtěl/a byste znát výsledky tohoto dotazníkového šetření?

- a) ano b) ne

Pohlaví a) muž b) žena

17) Věk a) do 17 b) 18 – 26 c) 27 – 35 d) 36 – 44 e) 45 – 53
 f) 54 a více

18) Zaměstnání

a) student/ka	b) zaměstnanec
c) podnikatel/ka	d) důchodce/důchodkyně
e) v domácnosti, na mateřské dovolené	f) nezaměstnaný/á

19) Vzdělání a) základní b) středoškolské c) vysokoškolské

20) V jaké ulici nebo části města Hulína bydlíte?

Zde můžete zdůvodnit nebo rozšířit své odpovědi nebo napsat své poznámky a náměty

.....
.....
.....
.....

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO MĚSTSKÝ ÚŘAD HULÍN

1. Uvažovali jste někdy o zapojení města Hulína do Projektu Zdravé město?

Do místní Agendy 21?

O sledování Společných evropských indikátorů udržitelného rozvoje na místní úrovni?

O spolupráci s organizací TIMUR?

Nebo plánujete do budoucna?

2. Co si myslíte o těchto organizacích, pojmech?

3. Protože v místní Agendě 21 mají rozhodující roli místní úřady, je na Městském úřadě Hulín osoba, která by mohla tento proces nastartovat (aby ji následovali i občané) a dále se o tuto problematiku starala?

4. Z mého dotazníkového šetření mezi občany města vyplývá, že lidé v Hulíně nejsou spokojeni s parky, zelení obecně a celkově se vzhledem města.

Jsou v plánu nějaké projekty? Regenerace náměstí, dětských hřišť nebo parku? Místa pro sport?

PŘÍLOHA P III: PŘEHLED KRITÉRIÍ MA21

Kategorie Zájemci

- zájem o zápis do evidence MA21,
- kontaktní osoba MA21,
- zpětná vazba o stavu MA21.

Kategorie D – „START“

- organizační struktura MA21,
- aktivní zapojování veřejnosti do oblasti plánování a rozhodování (typu kulaté stoly, fórum URMA21 aj.),
- prezentace činností a výstupů MA21,
- spolupráce/partnerství sektoru veřejné správy, občanského sektoru a podnikatelského sektoru.

Kategorie C – „STABILIZACE“

- oficiální orgán samosprávy pro MA21,
- oficiálně schválený dokument k MA21 (deklarace, charta apod.),
- informace, vzdělávání a osvěta k UR a MA21,
- sledování a hodnocení procesu MA21,
- finanční podpora aktivit MA21 ze strany samosprávy,
- pravidelné veřejné fórum UR/MA21 k celkovému rozvoji města/obce.

Kategorie B – „SYSTÉM ŘÍZENÍ“

- strategie UR města/obce nebo strategický plán rozvoje města/obce respektující principy UR,

- dílčí koncepce, která je v souladu se Strategií UR města/obce nebo strategickým plánem rozvoje města/obce respektujícím principy UR,
- systém finanční podpory města/obce pro realizaci opatření MA21,
- získávání externích zdrojů pro realizaci MA21,
- stanovení a sledování vlastních indikátorů MA21,
- sledování mezinárodně standardizovaných indikátorů UR,
- certifikované proškolení koordinátora MA21,
- výměna zkušeností a přenos příkladů dobré praxe v oblasti MA21.

Kategorie A – „DLOUHODOBÝ PROCES“

- oficiální orgán samosprávy pro sledování stavu UR,
- management kvality v rámci veřejné správy,
- principy UR jsou ve městě/obci prakticky uplatňovány (Databáze MA21, 2012).

PŘÍLOHA P IV: STUDENTKA ZKOUMALA ŽIVOT V HULÍNĚ, LIDÉ KRITIZOVALI PARKY A NÁMĚSTÍ

14. května 2012 12:46

Dvaadvacetiletá studentka ekonomie na zlínské Univerzitě Tomáše Bati Petra Budínová se v rámci ročníkové práce rozhodla zmapovat, jak se žije lidem v pětitisícovém Hulíně. Do průzkumu v jejím městě se zapojilo 144 lidí a zrodila se remíza. Počet spokojených a nespokojených obyvatel je totiž téměř stejný.

Obr. 10. Podle lidí náměstí rozhodně nepatří k nejvábnějším místům Hulína

Lidé například napsali, že ve městě chtějí lepší parky, víc možností k parkování nebo volně přístupná sportoviště.

„Hřiště máme a kvalitní,“ reaguje vedoucí správy majetku města Zdeněk Váňa. „Navíc je to věčný problém. Mladí lidé jich mají málo, starším zase vadí. Co se parků týče, v tom mají lidé pravdu. Třeba park za koupalištěm je skutečně nevzhledný,“ přiznal Váňa, podle něhož se radnice pokusí lidem vyjít vstříc.

„Náměty, které z průzkumu vyplývají, využijeme,“ potvrdil Váňa. Starosta Hulína Roman Hoza nechtěl materiál komentovat s tím, že jej zatím neviděl.

OPRAVA NÁMĚSTÍ PŘIJEDE NA DESÍTKY MILIONŮ KORUN

Trnem v oku je lidem i náměstí. Rozděluje ho frekventovaná silnice a dominuje mu betonový podstavec pod sochu, ve městě známý jako „Leninovy nohy“.

„Navíc se z náměstí odstěhovala pošta a s ní i poslední důvod tam vůbec chodit. Obchůdky lákají jen málo,“ poznamenala studentka Budínová.

S náměstím má radnice velké plány už několik let. Chce napřímit klikatou silnici, odstranit podstavec a nevhlednou kašnu a vybudovat skutečné náměstí. Kdy se ale lidé dočkají předlážděných chodníků, tryskajících fontánek, nových laviček a stromů, záleží znovu na penězích. Rekonstrukce by se počítala na desítky milionů korun.

OPRAVENÁ SÍDLIŠTĚ SI OBČANÉ CHVÁLÍ

Několik posledních let radnice investovala hlavně do oprav sídlišť. Dvě menší, Višňovce a Sadová, jsou hotové. Největší Družba zatím čeká. Změny, které jsou hotové, lidé pochválili.

„V dotazníku uváděli, ve které části Hulína bydlí, a celkem jednoznačně z toho vyplynulo, že s místy po revitalizaci jsou lidé spokojení,“ potvrdila autorka průzkumu.

Adresy v anketě ale prozradily i další zajímavost. Lidé v takzvaném starém Hulíně, což je část města v okolí kostela, si stěžovali na mezilidské vztahy a prakticky nestáli o to, aby se mohli zapojit do rozhodování o životě ve městě.

PRŮZKUM SE BUDE ZA DVA ROKY OPAKOVAT

Zato lidé na sídlištích, která se obecně považují za víc anonymní, byli vstřícnější a spokojenější. Radnice má ale jinou zkušenost. „Když jsme chystali opravy sídlišť, ptali jsme se lidí, co vlastně chtějí změnit či opravit. I když šlo o okolí jejich domovů, neměli zájem,“ tvrdí Váňa. Dotazníky tehdy město rozdalo přímo do poštovních schránek, stačilo je vyplnit a příležitostně odevzdat na radnici. Udělalo to ale jen pár jednotlivců. Do studentského průzkumu se zapojili lidé ve věku 36 až 44 let a dvě třetiny z nich byly ženy. Budínová ho chce za dva roky zopakovat, aby bylo zřejmé, co se změnilo.

Autor: Petra Procházková, zdroj: deník Mladá fronta DNES; http://zlin.idnes.cz/studentka-usporadala-v-huline-anketu-dwe-/zlin-zpravy.aspx?c=A120514_124608_zlin-zpravy_jog